

Annex

ELS OCELLAIRES DE LA CATALUNYA CENTRAL

Osona i el Ripollès

DE LA TRADICIÓ A LA MODERNITAT.

Autor: Francesc Pujol Rusell

Índex

1. Regulació Normativa d'Autoritzacions Especials. Exemple Any 1999
Pàgines de la 3 a la 6.
2. Denúncia de ANPBA i justificació del CODA.
Pàgines de la 7 a la 14
3. Conocimiento de las diez aves menores de jaula, canto enfermedad, crua y cria.
Pàgines de la 15 a la 23.
4. Article corresponent a Salarich i Torrents, Miquel S. Les societats recreatives, vigatanes, del vuitcens
Pàgina 24
5. Crides, programes i fotos de concursos.
Pàgines de la 25 a la 29.
6. Reglamentació concursos a Catalunya.
Pàgines de la 30 a la 36.
7. Seminari de marcadors. Comarcal Osona
Pàgines de la 37 a la 38.
8. Reglament intern. Comarcal Osona
Pàgines de la 39 a la 40.
9. Celebració dels 150 anys de la fundació dels Pinsans de Bellmunt.
Pàgines de la 41 a la 43
10. *El Cant dels ocells* (1953) Miquel Bosc Jover
Pàgines de la 44 a la 53

Annex 1.

Regulació Normativa d'Autoritzacions Especials. Exemple Any 1999

1. Excepcionalitat de les autoritzacions.

Condicions en les autoritzacions per a la captura d'ocells fringíl·lids

Només es concedirà l'autorització a membres de societats ocellaires federades a la Federació Catalana de Caça que demostrin la seva participació en concursos oficials de cant.

Només es pot autoritzar la captura d'ocells de les espècies verdum, cadenera i passerell comú.

Les autoritzacions són gratuïtes i nominals.

Per a les captures en àrees de caça, a més a més de l'autorització del departament, serà necessària la del titular de l'àrea de caça.

L'autorització es refereix a la captura de mascles i amb un límit de 5 per cada espècie i dia autoritzat. En cas de capturar femelles, caldrà alliberar-les immediatament.

Les sol·licituds d'autorització es presenten a la Federació Catalana de Caça.

2. Reglamentació caça d'ocells a Catalunya.

D'acord amb la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals; la Llei 4/1989, de 27 de març, de conservació dels espais naturals i de la flora i la fauna silvestres; la Llei 40/1997, de 5 de novembre, sobre reforma de la Llei 4/1989, de 27 de març, de conservació dels espais naturals i de la flora i la fauna silvestres;

Vistes les ordres de 23 de novembre de 1994 i de 10 d'abril de 1997, per las quals s'amplien les relacions d'espècies protegides de Catalunya; De conformitat amb el Reial decret 439/1990, de 30 de març, pel qual es regula el Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades, i amb l'Ordre de 9 de juny de 1999, per la qual s'inclouen al Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades determinades espècies de cetacis, d'invertebrats marins i de flora i per la qual altres espècies s'exclouen o canvien de categoria;

Considerada la necessitat de regular la captura en viu, la tinença i l'exhibició pública d'ocells fringíl·lids per a activitats tradicionals i atès que els consells territorials de Caça han informat aquesta regulació i que s'ha donat coneixement al Consell de Caça de Catalunya, segons estableixen els articles 4.b) i 6.a) del Decret 108/1985, de 25 d'abril; A proposta de la Direcció General del Medi Natural i en ús de les atribucions que m'han estat conferides,

Ordeno:

Article 1. Autoritzacions excepcionals

D'acord amb la normativa vigent i amb caràcter excepcional, les seccions de Conservació de la Natura poden autoritzar la captura en viu d'ocells fringíl·lids per a activitats tradicionals, d'acord amb les condicions i els requisits que s'estableixen en aquesta Ordre.

Article 2. Espècies capturables

- Només s'autoritzarà la captura en viu de les espècies següents: verdu (Carduelis chloris), cadenera (Carduelis carduelis), passerell comú (Acanthis cannabina) i pinsà comú (Fringilla coelebs).
- D'aquestes espècies tan sols es capturaran mascles, amb un màxim de 5 per espècie i per dia autoritzat.
- En cas de capturar una sola espècie, el nombre màxim permès és de 10 per dia autoritzat.
- La resta d'espècies d'ocells han de ser alliberats immediatament, així com les femelles de les espècies autoritzades.

Article 3. Captura, tinença i exhibició pública en concursos de cant

3.1 Per a la captura, la tinença i la participació en concursos de cant d'ocells fringíl·lids, cal complir les condicions següents:

- Disposar de l'autorització nominal que preveu l'article 1 d'aquesta Ordre atorgada per les seccions de Conservació de la Natura, d'acord amb el que disposa l'article 4 d'aquesta Ordre.
- Ser membre d'una societat d'ocellaires federada a la Federació Catalana de Caça i disposar d'un certificat, validat per la Federació Catalana de Caça, on el president de la societat ocellaire certifiqui la participació del membre de la societat en concursos oficials de cant.
- Disposar de la targeta federativa de la Federació Catalana de Caça.
- Disposar de la corresponent llicència de caça vigent o del document que a l'efecte s'estableixi.

3.2 Per a la captura en àrees de caça, a més de la documentació a què fa referència l'apartat anterior, cal l'autorització del titular de l'àrea de caça.

3.3 La captura en viu d'ocells fringíl·lids que preveu aquesta Ordre es pot exercir a l'interior de les zones de seguretat sempre que es disposi de la documentació que preveu l'article 3.1 d'aquesta Ordre i de l'informe previ favorable del promotor de les zones de seguretat declarades, amb excepció de la corresponent a la desembocadura del Gaià.

Article 4. Autorització

4.1 L'autorització és gratuïta, nominal, vàlida exclusivament per a la persona autoritzada, intransferible i la seva utilització s'ha de subjectar als condicionaments que estableix l'article 2 d'aquesta Ordre i als següents:

- Només es capturaran ocells vius.
- Queda totalment prohibida la utilització de qualsevol art o mitjà que pugui ocasionar la mort dels ocells.
- L'autorització és excepcional i, a més de la captura, faculta la posterior tinença dels exemplars capturats i llur exhibició pública exclusivament en concursos de cant autoritzats i en les seus socials de les societats d'ocellaires.
- L'autorització tindrà una validesa d'un any des de la data de la seva expedició.

4.2 La Federació Catalana de Caça recopilarà els resultats de les captures individuals realitzades tenint en compte les autoritzacions atorgades i els remetrà a la Direcció General del Medi Natural en un termini de dos mesos comptats a partir de la finalització del període hàbil de captures.

4.3 La captura, la tinença i l'exhibició pública dels ocells fringíl·lids s'ha d'acreditar mitjançant la documentació a què fa referència l'article 3. Es prohibeix qualsevol altra actuació, activitat o transacció relacionada amb ocells fringíl·lids. Resta expressament prohibida la comercialització de qualsevol ocell fringíl·lid.

4.4 Atès el caràcter excepcional de les autoritzacions que preveu l'article 1 d'aquesta Ordre, l'incompliment de qualsevol de les condicions que determinen l'atorgament de l'autorització i/o de la normativa vigent comportarà la seva immediata anul·lació i la corresponent denúncia dels fets així com la inhabilitació per capturar, tenir i exhibir públicament ocells fringíl·lids.

Article 5. Arts i mètodes

5.1 És permesa la captura d'ocells fringíl·lids amb xarxes abatibles perquè és un mètode no massiu i selectiu per a la captura d'ocells vius, que no es podrà utilitzar en cap tipus d'abeurador, natural o artificial.

5.2 Per facilitar la instal·lació de les xarxes abatibles durant el període hàbil, en els mesos de juliol i de setembre s'autoritzen les proves de les xarxes sobre el terreny entre les 10 i les 16 h. Les xarxes només podran ser esteses amb les barrelles en els extrems; en aquest cas no es considera que s'està capturant. És prohibit col·locar altres parts del sistema de captura.

5.3 El mètode de captura que permet l'article 33.3 de la Llei 3/1988, de 4 de març, únicament es podrà utilitzar en rams, sobre arbres o arbustos, i mai en abeuradors.

Article 6. Període hàbil

El període hàbil per a la captura dels ocells fringíl·lids d'acord amb el contingut d'aquesta disposició es fixa en els dies següents:

- Mes d'agost: dies 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 14, 15, 19, 21, 22, 26, 28 i 29.
- Mes de setembre: dies 5 i 12.
- Mes d'octubre: dies 12, 14, 16, 17, 21, 23, 24, 28, 30 i 31.
- Mes de novembre: dies 1, 4, 6, 7, 11, 13, 14, 18, 20, 21, 25, 27 i 28.
- Mes de desembre: dies 3, 4 i 5.

Article 7. Concursos oficials d'ocells de cant

7.1 Als efectes d'aquesta Ordre es considera concurs oficial de cant la prova o conjunt de proves a les quals hi ha demostracions competitives dels exemplars mascles de les espècies capturables que estableix l'article 2 d'aquesta disposició i que estiguin degudament reglades d'acord amb la normativa vigent d'esports.

7.2 La Federació Catalana de Caça trametrà al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca la proposta de calendari anual dels concursos d'ocells de cant per tal que siguin autoritzats, d'acord amb la normativa vigent sobre concentracions d'animals vius a Catalunya.

Article 8. Prohibicions territorials

Per recuperar la fauna ornitològica amb la finalitat de potenciar la lluita biològica contra les diverses plagues que afecten l'avellaner, queda prohibida la captura d'ocells fringíl·lids als termes municipals de Constantí, el Morell, Perafort, la Pobla de Mafumet, la Secuita i Vilallonga del Camp, a la comarca del Tarragonès; als termes municipals d'Alcover, els Garidells, la Masó, el Milà, el Rourell i Valls, a la comarca de l'Alt Camp; i als termes municipals de Reus i la Selva del Camp, a la comarca del Baix Camp.

Article 9. Infraccions

9.1 L'incompliment del que estableix aquesta Ordre se sancionará d'acord amb el que estableix la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals.

9.2 A efectes de fixar, quan sigui procedent, les oportunes indemnitzacions, els barems de valoració econòmica de les espècies capturables que estableix l'article 2 d'aquesta Ordre són els fixats per a les espècies catalogades amb categoria D per la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, i l'Ordre de 8 d'octubre de 1991, sobre barems de valoració de les espècies de la fauna autòctona de Catalunya, protegida i cinegètica.

Disposició final

Es faculta la Direcció General del Medi Natural per modificar, mitjançant Resolució, el període hàbil i les espècies capturables, amb la finalitat de conservació de les espècies d'ocells fringíl·lids. Barcelona, 21 de juliol de 1999 Francesc Xavier Marimon i Sabaté Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Annex 2

Denuncia de ANPBA i justificació del CODA

**Asociación Nacional para la Protección
y el Bienestar de los Animales (ANPBA)**
ANPBA@bienestar-animal.org
Tel. 91 559 17 34 Móvil 655 41 45 01

Bruselas abre procedimiento de infracción contra España por legalizar la Generalitat de Cataluña la caza con pegamento ('caça amb barraca').

El pegamento o "liga" está prohibido por la Directiva 79/409/CEE de Aves por ser un método "no selectivo".

ANPBA denunció ante la CE a la Generalitat de Cataluña en septiembre de 2003, por incluir este método ilegal en su Ley 22/2003 de Protección Animal

El 2 de septiembre de 2003, la Asociación Nacional para la Protección y el Bienestar de los Animales (ANPBA), interpuso denuncia formal ante la entonces Comisaria Europea de Medio Ambiente, Margot Wallström (actualmente, el Comisario es Stavros Dimas), contra la Generalitat de Catalunya, por haber sido legalizado, en la recién promulgada Ley 22/2003 de Protección Animal de Cataluña, este método de caza "no selectivo" -y, por tanto, prohibido-, la 'liga', un pegamento (catalán 'vesc') para la caza de pájaros.

Concretamente, el artículo 9.2 de la Ley 22/2003 de Protección Animal de Cataluña, "prohíbe el uso de colas y sustancias pegajosas, excepto el uso de liga, para la caza del tordo y la captura en vivo de pájaros fringílicos".

ANPBA solicitó a la Comisión Europea "la incoación de un procedimiento de infracción contra la Generalitat de Catalunya, y que la Comisión interponga denuncia contra la misma ante el Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas por vulneración del Derecho comunitario al incumplir las obligaciones que emanan de la Directiva 79/409/CEE, del Consejo, en su artículo 8, apartado 1, y artículo 9, apartado 1."

Normativa europea

La Directiva 79/409/CEE, del Consejo, relativa a la Conservación de Aves Silvestres, en su Artículo 8.1), remite a la letra a), del Anexo IV, que establece: "En lo que se refiere a la caza, la captura o muerte de aves en el marco de la presente Directiva, los Estados miembros prohibirán el recurso a cualquier medio, instalación o método de captura o muerte masiva o no selectiva, y en particular, los que se enumeran en la letra a) del Anexo IV: Lazos, ligas, anzuelos".

PROCEDIMIENTO DE INFRACCIÓN

Hemos recibido escrito de la COMISIÓN (Dirección General de Medio Ambiente, ENV.A.2. Aplicación del derecho comunitario, fecha salida 18.ENE.2005), en el que, entre otras cosas, nos informa:

"Bruselas, 18.JAN.2005

D (2005) ENV. A.2.

Sr. D. Alfonso Chillerón.

*Presidente de la Asociación Nacional para la
Protección y el Bienestar de los Animales (ANPBA).*

Muy Sr. mío:

Me dirijo de nuevo a Vd. en relación con su expediente de queja 2003/5024, relativo a la posible aplicación incorrecta por parte de las autoridades españolas de la Directiva 79/409/CEE del Consejo, de 2 de abril de 1979, sobre la conservación de las aves silvestres, en relación con la autorización de la 'caza con liga' o 'caza en barraca' en la Comunidad Autónoma de Cataluña, mediante la Ley 22/2003, de 4 de julio del Parlamento catalán y la consiguiente actuación de la Administración autonómica.

Le comunica que, tras examinar este expediente en su reunión sobre infracciones celebrada el 14 de diciembre de 2004, la Comisión Europea ha decidido abrir un procedimiento de infracción contra el Estado español de acuerdo con lo previsto en el Tratado de la Comunidad Europea.

Una carta de emplazamiento, primera fase del procedimiento de infracción, ha sido notificada el 22 de diciembre de 2004 al Reino de España por la posible vulneración en este caso de las obligaciones que le incumben en virtud de la Directiva 79/409/CEE. Este servicio les mantendrá informados de las novedades de importancia que se produzcan en el marco de la instrucción de dicho procedimiento..."

A partir de ahí, la Comisión hace referencia a un anterior procedimiento de infracción contra España, en el caso del "parany" valenciano, que es el equivalente a la "barraca" catalana, que culminó con la sentencia dictada por el TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS, Sala Segunda, de 9 de diciembre de 2004, por el que se condenó al Reino de España en el caso del "parany" y se le condenó en costas. Esto nos lleva a la conclusión lógica de que, una vez culminado el nuevo procedimiento incoado por la "barraca" catalana, el Tribunal dictará nueva sentencia condenatoria contra España.

Valoración

El presidente de ANPBA, Alfonso Chillerón, ha dicho: "La legalización del pegamento en la Ley catalana de Protección Animal suponía un paso atrás en la protección del Medio Ambiente; es más, trataba de legalizar lo ilegalizable. Ahora, la Comisión restituirá el estado de Derecho, como ha hecho en el caso del 'parany' en la Comunidad Valenciana".

Para quien no sepa en qué consiste la “caza con barraca” (catalán, '*caça amb barraca*') diremos que se trata fundamentalmente de lo siguiente: los cazadores atraen a las presas (pájaros) hacia árboles preparados con "varetas" impregnadas de liga o "vesc" -pegamentos-; el ave queda atrapada al embadurnarse de liga y cae al suelo. Además de tordos –los pájaros a los supuestamente va destinado-, caen en estas trampas muchos animales protegidos, algunos de los cuales mueren en el proceso.

Este procedimiento lo utilizan los cazadores del Bajo Ebro y el Montsià (Tarragona). Como simple muestra del tipo de caza de que se trata, hemos de decir que en una inspección llevada a cabo por el Servicio de Protección de la Naturaleza (SEPRONA) de la Guardia Civil, entre los días 28 y el 29 de octubre de 2004, descubrió que los *barraquistas* habían atrapado, además de cientos de tordos (con 327 muertos), 20 pájaros insectívoros protegidos aún vivos en el momento de la inspección, y dos pájaros protegidos muertos (currucas capirotadas).

Posicionamiento de la CODA Contra la Captura de Aves Fringílicas

Por CODA

Coordinadora de Organizaciones
de Defensa Ambiental
Madrid - España

1. Situación poblacional de las aves fringílicas

El primer aspecto a tener en cuenta cuando se estudia la posible autorización de capturas de ejemplares de determinadas especies es la necesidad de conocer los factores biológicos, ecológicos, fenológicos y demográficos de las poblaciones de dichas especies, especialmente cuando, como en este caso, se trata de especies migratorias.

Reducción de efectivos poblacionales

En los últimos años ha sido cada vez más evidente la reducción de los efectivos poblacionales de las aves fringílicas que son objeto de captura: Jilguero (*Carduelis carduelis*) Pardillo (*Acanthis cannabina*) y Verderón Común (*Carduelis chloris*). Estas apreciaciones subjetivas se han visto respaldadas por los resultados de diversos estudios científicos que acentúan la inquietud sobre la evolución de estas especies (GIL DELGADO y CATALÁ, 1989; VALERA 1992; GIL DELGADO et al 1992), hasta el punto que han erradicado el concepto que se tenía de estas especies como "especies con un alto éxito reproductor".

Un reciente informe de la Sociedad Española de Ornitología sobre las poblaciones de fringílicos de Andalucía, también revela que estas especies están disminuyendo en dicha comunidad.

Tasas reproductivas

Según un trabajo científico de Tucker y Heath (1994), las tasas reproductivas de estas especies son nulas o negativas, a partir de los estudios poblacionales realizados de 1970 a 1990.

En un posterior estudio realizado por VALERA entre 1989 y 1991 (VALERA 1992) se comprueba la existencia de un bajísimo éxito reproductor. En este estudio se encuentra una razón de pollos que vuelan/adulto de 0,49 para el jilguero y 0,72 para el verderón, y que conforme avanza la estación de cría, los pollos que vuelan por nido se van reduciendo drásticamente.

Un reciente "Estudio de los efectivos poblacionales y éxito reproductor del *Carduelis carduelis*, *C. chloris* y *C. cannabina* en Andalucía" elaborado por la Sociedad Española de Ornitología a instancias de la Agencia del Ambiente de la Junta de Andalucía, expresa entre sus conclusiones que: "Desde un punto de vista ecológico, las poblaciones de los tres fringílidos considerados, tanto andaluzas, como del resto de Europa tienen una productividad tan baja que, cualquier extracción de la población mediante capturas contribuye a reducir las tendencias poblacionales de estas especies, sobre todo en el caso del jilguero y del pardillo".

Los éxitos reproductores obtenidos en este estudio son tan bajos sobre todo en el jilguero, que no permiten asegurar que aún con pequeñas extracciones de la población no se agrave, mediante las capturas, una tasa de incremento de la población escasa o negativa.

Origen de las aves

Dado que estamos hablando de especies migratorias, tan importante como el estado de sus poblaciones es el saber cual es el origen de los ejemplares que se capturan. Los estudios existentes indican claramente que las capturas se realizan en gran medida sobre aves que se reproducen en otros países, tales como Francia, el Reino Unido, Alemania, Suiza y Bélgica. Concretamente el porcentaje de aves que se capturan de estos países supera el 40% en el caso del jilguero y el verderón, y el 90% en el caso del pardillo.

Estos datos encajan con los resultados de ASENSIO (1983) que de 1.500 anillas recuperadas que analiza, la fracción de recuperaciones españolas de estas especies anilladas fuera de España supone aproximadamente el 50% en el caso del verderón, más del 75% en el caso del jilguero y es superior al 95% en el caso del pardillo.

Como conclusión, se puede afirmar que en el periodo de capturas otoñales la gran mayoría de jilgueros, verderones y pardillos tienen su origen en poblaciones del Norte de Europa.

Cupos de Captura

Desde un punto de vista ecológico, cualquier cupo de captura contribuiría aunque sea de forma mínima, a un mayor declive del que actualmente presentan las poblaciones de aves fringílicas, máximo cuando bajo las capturas excepcionales autorizadas por algunas CCAA se ampara un comercio ilegal de estas especies.

Pero esta situación se agrava si tenemos en cuenta que los cupos de captura que hasta el momento han venido autorizando algunas CCAA se han establecido sin atender a criterios biológicos. Dichas CCAA autorizan cupos concretos de capturas de estas aves sin haber evaluado las poblaciones sobre las que se pretende actuar.

Para poder calcular el cupo de capturas desde un punto de vista ecológico y biológico es necesario contar, al menos con la siguiente información previa:

- Volumen de la población;
- Densidad de adultos en primavera;
- Densidad total de la población antes de las capturas;
- Relación jóvenes/adultos;
- Tasa de supervivencia de los adultos entre el periodo reproductor y los periodos de captura;
- Tasa de supervivencia de la población desde la conclusión de las capturas hasta el periodo reproductor;
- Porcentaje de pérdidas durante las capturas (capturas no computadas y caza furtiva), y
- Objetivos de densidad en la primavera siguiente.

Actualmente ninguna Comunidad Autónoma cuenta con estos datos por lo que el establecimiento de cupos, por muy restrictivos que estos sean, es una irresponsabilidad que no nos podemos permitir.

2. Las aves fringílicas son especies protegidas y no cinegéticas

La Ley 4/1989, del 27 de marzo, de Conservación de los Espacios Naturales y de la Flora y Fauna Silvestres, establece en su artículo 26.1. un marco general de protección para todas las especies de flora y fauna concediendo a las Administraciones Públicas la responsabilidad de la conservación de las especies de la flora y fauna que viven en estado silvestre en el territorio español. En el apartado 4 de este mismo artículo establece con rotundidad la prohibición de "dar muerte, dañar, molestar o inquietar intencionadamente a los animales silvestres, incluyendo su captura en vivo y la recolección de sus huevos o crías, así como alterar y destruir la vegetación. En relación a los mismos quedan igualmente prohibidos la posesión tráfico y comercio de ejemplares vivos o muertos o de sus restos, incluyendo el comercio exterior". Las aves fringílicas se encuentran protegidas por este marco general.

Además estas especies no están consideradas por la normativa como especies cinegéticas, al no estar mencionadas en el Anexo I del Real Decreto 1095/1989 ni ser consideradas especies cinegéticas en la correspondiente orden de vedas.

También está prohibido su comercio, según estipula el Real Decreto 439/1990, pese a lo cual sigue existiendo un gran comercio de estas aves, tanto vivas como muertas para diversos fines tales como su exportación, utilización como pájaros de jaula e incluso consumo como "pajaritos fritos".

3. La red es un método masivo y no selectivo

Son considerados métodos masivos y no selectivos de caza aquellos que pueden causar localmente la desaparición, o turbar gravemente la tranquilidad, de las poblaciones de una especie y que además, por las características de su funcionamiento impiden seleccionar la especie objeto de caza. La utilización de estos métodos conlleva siempre un alto índice de posibilidades de que los ejemplares atrapados no pertenezcan a la especie objetivo.

Los diferentes tipos de redes existentes y utilizadas para la captura de aves fringílicas encajan perfectamente con esta descripción, tanto si hablamos de redes abatibles, redes niebla o verticales y redes cañon, entre otras.

Incluir datos sobre especies no objetivos que se capturan en las redes.

4. La red es un método prohibido

La red es un método de captura no selectivo y masivo prohibido por la práctica totalidad de la normativa internacional, comunitaria, estatal y autonómica por el Convenio de Berna, la Directiva de Aves y la Ley 4/1989, además del Real Decreto 1095/1989.

5. Existen suficientes ejemplares en cautividad para la cría en cautividad

El principal, y prácticamente único, argumento existente para autorizar la captura de estas aves es la supuesta necesidad de contar con un contingente de aves para mantener los concursos de canto. La necesidad de contar con nuevos ejemplares cada año para mantener una cría en cautividad de estas especies para realizar estos concursos, actividad denominada "silvestrismo" es totalmente falsa. Actualmente existen en cautividad ya suficiente número de aves fringílicas de las diversas especies como para poder mantener esta actividad sin necesidad de realizar nuevas capturas.

Además, las aves utilizadas para el canto son una mínima parte de las capturadas.

- (MORILLO, 1990) indica que la evolución de capturas legales de fringílicas en España ha venido en franco descenso:
-
- 1986.....76.261.390
- 1987.....40.470.115
- 1988..... 5.945.794
- (SEO) En la temporada 89-90 el número de capturas autorizadas en España (excepto las CCAA de Castilla y León, Madrid, Aragón, Baleares y Murcia de las cuales no tenemos) fue de 2.519.190 aves.

- (SEO) En esta misma temporada de caza (89-90 se calcula que se capturaron 6.887.268 aves, sólo en las Comunidades de Andalucía Castilla-La Mancha, Valencia y Cataluña.

6. Existe un alto porcentaje de furtivismo

Si ya de por sí el furtivismo es un hecho muy frecuente, en la caza de aves fringílicas las facilidades existentes hacen que sea prácticamente imposible de evitar. El más frecuente es el referido a la superación de los cupos establecidos de capturas, de forma que con la colaboración de una segunda persona el cazador puede permanecer durante horas cazando mientras que el "ayudante puede llevarse las capturas siempre antes de completar el cupo. También muy frecuente es la captura de especies no autorizadas, como por ejemplo el petirrojo, que en lugar de liberarlo inmediatamente es retenido para su venta.

Según las autorizaciones los silvestristas deben liberar los ejemplares que no son aptos para el canto, pero ello es imposible de controlar.

La concesión de las autorizaciones que algunas CCAA conceden son aprovechadas como "tapaderas" para realizar esta caza furtiva sin existir posibilidades reales de control.

A nadie se le escapa que el furtivismo es un hecho incontrolable y a su vez amparado por estas autorizaciones concedidas.

7. Todavía se pueden encontrar pajaritos fritos en bares

Lamentablemente todavía es frecuente encontrar en bares de muchas ciudades y pueblos los llamados "pajaritos fritos". Aunque en los últimos años también se venden con este nombre codornices japonesas, sigue siendo frecuente su existencia. Evidentemente el origen de estos ejemplares es la caza furtiva que actúa bajo la cobertura de la captura de aves fringílicas.

8. Existe un tráfico ilegal de especies que se exportan

En los últimos años se ha venido produciendo un incremento en el comercio ilegal de fringílicos vivos para su exportación a otros países, especialmente los países bajos. Algunos ejemplos de este tráfico ilegal son los transportes intervenidos por las Aduanas.

- Diciembre 1988: la Policía holandesa incautó 900 jilgueros
- Enero 1989, se confiscan 340 jilgueros y 220 verdecillos
- A finales del mes de Noviembre de 1989 se incautaron en Holanda una partida de jilgueros procedentes de España. La partida constaba de 451 aves.
- Según datos de la Policía holandesa en enero de 1989 pudieron entrar en este país unas 10.000 aves de origen español sin pasar por controles aduaneros.

9. Son ya varias las Comunidades Autónomas donde existen trámites legales para su prohibición y Quejas ante la UE.

En los últimos años ha venido incrementándose en muchas comunidades autónomas las acciones legales, por parte de las organizaciones ecologistas, contra la captura de aves fringílicas.

10. Las excepciones no excepcionales

En ocasiones se han utilizado para "autorizar excepcionalmente su captura" los artículos de excepción que la mayoría de esta normativa incluye, basándose en que se trata de capturas en "pequeña cantidad", sin que nunca la normativa haya evaluada el significado de estos términos.

La Directiva 79/409/CEE sobre la Conservación de las aves silvestres expone que a los Estados Miembros les asiste la posibilidad de formular excepciones al régimen general de protección "para permitir, en condiciones estrictamente controladas y de un modo selectivo, la captura, la retención o cualquier otra explotación prudente de determinadas aves en pequeñas cantidades".

Este problema se ha resuelto, ya que el Segundo Informe sobre Articulación de la Directiva 79/409/CEE relativa a la Conservación de las Aves Silvestres define este término y lo fija en el caso de especies no cazables en el 1% de la mortalidad total anual de la población afectada.

Para el cálculo del cupo de capturas en el periodo otoñal, se deberían conocer los efectivos poblacionales de estas especies en España y el resto de Europa, sobre todo de las poblaciones francesas, belgas, inglesas y alemanas.

El caso es que estos datos nadie los conoce en estas fechas y por consiguiente, ante una evidente ambigüedad y la creciente demanda social de un respeto por la biodiversidad, debiera prevalecer el planteamiento de los conocimientos rigurosos, junto con el cometido conservacionista de la administración ambiental sobre las presiones que el sector cinegético ejerce directamente.

Las autorizaciones de capturas excepcionales de aves fringílicas, han sido causa de varias quejas comunitarias por contravenir la legislación comunitaria. Al margen de las consideraciones legales, las autorizaciones que se conceden para la captura de especies como jilguero, pardillo y verderón, está teniendo en la actualidad un efecto negativo sobre la conservación de las poblaciones de dichas especies.

CODA

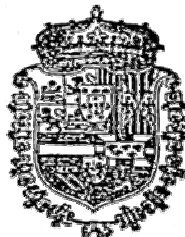
Coordinadora de Organizaciones de Defensa Ambiental

Plaza Santa María Soledad T. Acosta, 1 - 3º A
28004 - Madrid - España
Teléfonos: (91) 5312739 - 5312389
Fax: (91) 5312611

Annex 3. Conocimiento de las diez aves menores de jaula, canto, enfermedad, cura y cria.

CONOCIMIENTO
D E L A S
D I E Z A V E S
 menores de jaula, su canto,
 enfermedad, cura
 y cria.

*Compuesto por Juan Bautista Xamaró,
 residente en Corte.*

EN MADRID,

En la Imprenta Real.

M. DCIII.

DEL PARDILLO

DE LA PROPIEDAD, NATURALEZA Y CANTO DEL PARDILLO

El pájaro llamado pardillo, según opinión de algunos o casi todos, tiene el segundo lugar; y la razón que para esto dan es que del ruiseñor y su canto tiene mas que los demás pájaros; que si el ruiseñor es pardo, éste lo es y por eso le llaman pardillo, aunque en el Andalucía le llaman *camachuelo*. Y en lo que toca a su canto, torna tanto del ruiseñor y de tal manera, que si en él fuese tan furioso y le alzase tan alto como el ruiseñor, muchos hay que le querrían más que al ruiseñor por la facilidad de su cria y ordinario sustento, y porque el canto déstos dura todo el año y el del ruiseñor tres meses o poco más. Para el conocimiento de los cuales si son machos, se han de mirar y considerar las señales siguientes : lo primero, ha de tener la cabeza grande, a manera de lagarto, y los ojos grandes, el pico corto y negro, acollarado, y el pecho albar con unas rayas cortas y negras; los encuentros de las alas muy tostados y los blancos muy grandes y muy blancos, y los cuchillos anchos y cortos y de espalda anchos; las zancas largas y las garras negras y grandes.

Su ordinario mantenimiento es cañamones quebrados cuando son nuevos, porque tienen el pico tierno, y cuando son viejos se los dan enteros y sin quebrantarlos, porque rompiéndolos ellos los comen más limpios y viven más sanos; el agua muy limpia y fresca. Regálanlos a sus tiempos con simiente nabina y simientes de mastuerzo y rábanos; y esto en invierno, porque de verano se les da hojas de rábanos, celidonia, corregüela y escobilla.

Y cuando estos pájaros enferman se les da a comer la corregüela y en el bebedero se les echa azúcar piedra; y si van más en la enfermedad, que les dure de dos días en adelante, un poco de acíbar solo, y esto mientras beben, y luego quitarles et acibar y agua del bebedero y lavarle muy bien, y después echarles agua limpia y en ella un poco de azúcar blanco y ponelles un higo negro para que piquen. Y si acaso no quisieren comer, soplallos muy de ordinario y quebrantarles los cañamones y polvoreallos con un poco de sal blanca molida.

Y si caso es que estuviesen algo amodorrados, se les echa en el bebedero un poco de azafrán. Y si estuviere muy malo se ha de sacar de la jaula y encima de la cola, a do dicen la rabadilla, cortarle la hilera con unas tijeras; y cortada y sacada la materia de la rabadilla, se les ha de quemar con un poco de aceite muy caliente con una pluma; y sacalle los cuchillos primeros de las alas, dos o tres de cada una.

Y si alguno viniere a enfermar de ceguera, se le han de ruciar los ojos con un poco de vino blanco; y en la jaula ponelle un patino de higuera adonde se estregue, y en el bebedero zumo de acelgas en lugar de agua.

Si acaso estos pájaros no mudaren con furia sino que estén flojos en ella, se les ha de dar agua cocida con regaliza y mercuriales; y en ella echar un poco de azúcar baxo de retama y ponerlo en el bebedero todo el tiempo de la muda. Y esto, no mudando el pájaro con la furia que ha de mudar, porque si mudare como ha de mudar no tiene necesidad de ello, que esta agua les limpia el cuerpo y los dispone para bien mudar y los hace salir más presto de la muda.

Han de estar al sol si es invierno todo el día, y de verano dos o tres horas. En todo tiempo quieren tener la jaula y cañuela muy limpia y sacudida, por causa de unos piojillos menudos que se les crían.

De estos pájaros hay dos suertes de crias: unos de nido y otros de vuelo. Déstos, los de nido son los mejores para arrimar a los maestros viejos. Y a éstos se les da para comida piñones y almendras molidas, hecha una masilla; se les ha de dar con un canón, y para beber agua con una pluma. Y si cogen con ellos el padre o la madre, ellos los ceban metidos en el jaulón, cubriéndole, salvo por una parte. Y los cañamones que se le han de dar han de ser quebrados y muy proveído el comedero y bebedero, porque ceban a los hijos muchas veces al día.

Si criados estos nuevos acaso enferman, se han de curar con los remedios y regalos arriba dichos. Después que están con pelo y igualada la cola, se pasan cada uno a su jaula y se les da cebo de nabina y cañamones muy quebrados, porque tienen el pico muy tierno. Los de vuelo se han de encerrar por el mes de Mayo para arrimar a los viejos; y los que se cogieron por San Miguel no sirven de nada por los pechos colorados y el canto de sus padres, y no son de ningún valor. Cuando están en celos por el mes de Marzo y estuvieren tristes, se les ha de dar un poco de agua de lacrimonia con un poco de azúcar piedra y beban de aquella agua; y si no pudieren frezar, tomar del iliostro que tiene la hoja como de oliva y un poco de mastuerzo y azúcar baxo de retama, todo machacado y colado se le dé a beber.

Estos de nido se enjaulan y cogen por el mes de Mayo y mudan dos veces: la primera, luego que mudan el pelo malo en el campo; y la segunda, al de Julio. Y salen de muda por el mes de Agosto, unos menos y otros más, según la naturaleza de cada uno; aunque es poco más el tiempo en unos que en otros.

Suelen estar los pardillos, cuando están en su celo, cluecos y cantan poco y de levadas, porque el celo no les da lugar a más. Y cuando tienen hijos cantan ya su música concertada; y cuando ellos cantan mejor es quince días antes que entren en muda, que es por el mes de Agosto, y entonces cantan mejor y más concertado.

Cuando están en sus celos, se les ha de dar a beber el zumo de la pimpinela y mezclado con azúcar piedra, y con esto se refrescarán de suerte que no les haga mal el celo; tiénelo siempre de verano y de invierno. Si estuvieren enfermos y no pudieren frezar, tomar el zumo de ortiga con higos negros buenos, machacado todo y colado y después polvoreado con polvos de triaca de esmeralda, y echarlo en el bebedero.

También se les da simiente de escarola y de espliego, y con estos remedios volverán en si; y esto se ha de hacer cuando están amodorrados. Estos pájaros, el más canto que tienen le toman del ruiseñor, y el mejor es como de aquí a baxo se dirá. Lo primero, ha de *tatear* muy bien, que no toque en verderón, y ha de tener muy buenos *píos*, que son de cuatro maneras. La primera, hace *pío* redondo, y éste es el mejor; la segunda hace *chío*; la tercera, *pío o*; y la cuarta *chóo o*.

También tienen otros cantos que se dicen *tapíos*, y cantando el pardillo entra *jajeando* o *breteando*, y luego canta una carretilla y un *ti, ti* y acabar con *pío*. Y, luego, cantan martilletes, que son de tres maneras: la primera, *tan, tan, chío*; y ésta es la mejor por ser más larga y dar más golpes. Y la segunda, *tará, tarán, chío*. La tercera, *tarán qui, tarán chí*. Después destos martilletes cantan campanillas de tres maneras; y éstas la más larga es la mejor, porque da más golpes y es más clara. La primera, *tin, tin, tin*. La segunda, más clara y más larga, como *tirín, tirín, chío*. La tercera es a manera de un cascabel quebrado y ronco. Luego cantan dos diferencias de *ti, ti*. La primera, *ti, ti, ti*, grueso; y ésta es la mejor, porque es fino y las demás tocan en campesino. Y la segunda más delgada.

También cantan dos maneras de regañar, así como un regañar a manera de silvos no tan subidos; y ésta cuanto más larga es mejor, porque el canto de los pájaros universalmente cuanto más largo es mejor.

Tiene tres maneras de *quin, quin, quín*, grueso, con *tira, tira, chio o*. Y la segunda, *qui, qui, chio*; y la tercera, hace más delgada, como *qui, qui, quío*. Cantan también dos maneras de *huy*: el primero, hace *hui, hui*, grueso; y éste es el mejor. Y la otra, *hui, hui*, delgado. Cantan también cuatro maneras de *cernicalillo*: la primera es: *lí, li*, largo y delgado; y éste es el mejor, porque es más grueso y más claro. La segunda, es más gruesa, como *a, a, a* y más corta; la tercera es *hó, hó, yo*. La cuarta, es *y, y, y, hió*. Cantan también dos maneras de *pión pión*. La primera es *pian, pian*; la segunda es *pion pion*, y ésta es la mejor, porque es más gruesa.

Cantan también dos maneras de *quitá*. La primera, es *quitá, quitá, quitá, chíó*; y la otra es: *quidá, quidá, pió*; y ésta es la mejor por ser más larga y más clara. Cantan también dos maneras de *chiuí, chiuí*: la primera, es *chiuí, chiuí*; y éste es el mejor por ser más largo y más grueso.

Y para ser fino el pájaro pardillo ha de comenzar su música deste *chiuí, chiuí* con una carreulla gruesa y acabar con su *ti, ti*, grueso. La segunda, es *chiuín, chiuín*. Cantan también dos maneras de *tira, tira*: la primera, es *tira, tira yo*; y ésta es la mejor. Y la segunda *vira, vira*. Y la tercera, *tirara, tachón viranillo*. Cantan también dos maneras de *tatear*: la primera, es *ta, ta, quío*; y ésta es la mejor por ser más larga; y la segunda es *ta, ta, hío*.

Cantan también tres maneras de ruseñor: la primera es *cho, cho, hío*, grueso; la segunda es *cha, cha, hío*; y la tercera *chuín, chuín*, y ésta es la mejor por ser más larga y más clara. Cantan también tres maneras de gorgoritas: la primera es gruesa y ésta es la mejor; la segunda es más delgada y la hace en la garganta y todas tres acaban con *chio*, y la tercera es muy más delgada. Cantan también dos maneras de silvos a modo de culebra, así como *viz, viz*, y éstos el más largo es el mejor; la otra es *vis, vis* más suave.

Cantan dos diferencias de *tolli*; la primera es *tolli, tolli*, grueso y golpeado, y éste es el mejor; la segunda es *tolli, tolli*.

Cantan también dos maneras de *taranchí*: la primera hace *taranchí*, y ésta es la mejor; y la segunda es *taraquí*.

Cantan también dos diferencias de *clan, cla*: la primera hace *clan, cla, quío*, y ésta es la mejor; la segunda hace *cla, cla, quío*.

Cantan también dos maneras de *ta, ta, quío*: la primera es *ta, ta, quío*, y ésta es la mejor. La segunda es *tra, tra, quío*.

Cantan también dos maneras de *tau, tau*: la primera es *tau, tau*, y ésta es la mejor; la segunda es *tal tal, tal, quío*.

Cantan también dos maneras de *car, car, quío*: la primera es *car, car, quío*, y ésta es la mejor porque es más grueso; y la segunda es *tal, ta, quío*.

Cantan también dos maneras de bretear: la primera hace *tir, tir, tir*; y este bretear si es en la garganta es el mejor por ser más largo; y —como está dicho—si es en la garganta y delgado es fino y bueno. La segunda es *tir, tir, tir*, en vuelta; es más corto y campesino y esto no es bueno.

De manera que la obra del pardillo para ser buena, ha de ser sacada de todas las diferencias arriba dichas para que se entienda el pardillo ser fino y bueno. De todas las diferencias de arriba saca su música concertada desta manera:

La primara: *chiuí, chiuí* con martilletes, y después *quió*, y luego una carretilla gruesa y luego un *chuín, chuín* con una voz gorgorita gruesa ; y luego *quim, quint, quío* o y *viz, viz, tap, tap, tapchin*, con *cho, cha, ió*; y con un cernicalillo que hace *hi, hi, hío* y unas campanillas claras, y *tolli tolli, chiá y tará tará, quió* y con una vuelta cernicalada. De manera, que su música perfeta con vueltas y las demás perfecciones, para que su canto sea sin ningún defeto ha de ser desta manera. *Xa, xa, chíui, chíui, tan, tan, tan, tan, quío, chí, chí, tim, tim, chim, cho, cho, cho, ío, hi, hi, hio, tolli, achi, viz, viz, chi, quim, y quim, quidá, quidá, quio, tirá, tirá, virá, virá, virá, torí, torí; he, he, he, hi, hi, hi, clam, clam, quió, tan, tan, quió, pió, pió, chio, o, taraquío, tarafio, tirá, ra, tachón, viranillo*. Y si hace este canto de *tachón* es bueno una vez y si dos es malo; y si lo canta muchas veces es bueno, porque esta música quiere que estos golpes sean o muy pocos o muchos, y en pasando de uno no es bueno y si hace muchos es fino.

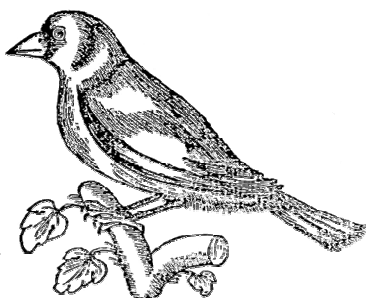
Esta música es propia del pardillo, y cuanto más la canta y con más vueltas y revueltas, tanta más perfección tiene la música; y aunque parezca largo y molesto el canto del pardillo; es casi todo del ruiseñor y lo mejor dél. Y porque este pájaro y el jirguero son más naturales de nuestra España que los otros, así es justo que en su conocimiento, comida y remedios para cuando están enfermos y su música, nos detengamos más que en los otros de quien no tenemos tanta noticia; aunque en los unos y los otros se ha puesto el cuidado y diligencia que se ha podido para que los curiosos entiendan cuál es bueno y cuál no tal pájaro.

Hase de advertir que estos pájaros en tanto que mudan, si tuvieren el pico negro, cantarán toda la muda, y si le tuvieren blanco, no, porque son más flojos. Suélenlos poner para que canten todo el invierno, un mes antes que entren en muda y todo el tiempo de la muda, dentro de una arca o alacena y cebarlos a la candela; y después que hayan mudado y igualado toda la pluma, sacarlos de allí y ponerlos a la luz del día. Sirve esto de dos cosas: la primera, que mudan con más calor y derriban mejor la pluma los pájaros que son furiosos, estando a oscuras; y la segunda, que después de mudados salen mejor y con más furia en el canto. Tienen estos pájaros tres celos al año: el primero por Navidad; el segundo por el mes de Marzo, y el tercero por el mes de Mayo, y éste es el mejor, porque les dura hasta que entran en muda por el mes de Agosto.

Cuando estos pájaros están en celo por el mes de Marzo, se han de tenerlos solos de manera que no se puedan ver unos a otros, sino que se puedan oír, por razón que cantan mejor y más concertado.

El pájaro pardillo tiene cuatro suertes de plumas: la primera es de color pardillo tostado, como castaña; la segunda es más clara, a manera de dorada; la tercera es albar; la cuarta es cañamonada. La mejor de todas éstas es la tostada por ser de mejor natural, y el canto del pájaro que la tiene es mejor y más concertado; la segunda tras ésta, es la dorada, porque los pájaros desta pluma son mansos en sí y la música es concertada; la tercera es la albar, porque los desta pluma son más furiosos y de más voz. Y el cañamonado es de las cuatro calañas o plumas arriba dichas, la peor, aunque suelen ser más furiosos que todos los demás. A este pájaro llaman en Italia *capefusco*.

DEL GIRGVERO.

DEL JIRGUERO

...otros viejos. Y éstos mudan luego que echan el pelo malo y salen de muda por fin de Agosto, porque entran en ella a principio de Julio, pocos días más o menos unos que otros.

Otros hay que son de vuelo, y éstos no son tan buenos como los de nido para arrimar; y suele acaecer que si los de nido no salen con buen órgano y claro, no son tan buenos como los de vuelo si toman la música de los viejos maestros; y así los unos como los otros entran en muda y salen della a un mesmo tiempo.

Si acaso enferman, se les echa en el comedero un poco de tierra negra de tapia, envuelta entre los cañamones con un poco de sal blanca molida; y si pasa adelante la enfermedad se les echa en el bebedero un poco de acíbar y esto en tanto que beben y no más. Y, luego, lavarles el bebedero y echarle en él un poco de azúcar blanco, y ponerles un palillo de higuera para que estreguen los ojos, si enfermaren o cegaren; y limpiarles la cañuela y jaula porque crían de verano muchos piojos; de suerte que comedero, bebedero, cañuela y jaula siempre estén muy limpios. Y éstos, los de tierra liana, riberas, alamedas y vivas son los mejores, que no los campesinos que crían en sierras. Y si estuvieren tristes, se les han de dar berros machacados y bojas de rábanos sacado el zumo y con azúcar piedra puesto al sereno, y dárselo a beber.

También se les pone a estos pájaros escobilla de invierno en las jaulas. Y cuando ellos hacen su freza verde es señal que están enfermos; y para su remedio se ha de tomar un poco de yerbabuena y raíz de perejil y hojas de rábanos y machacarlo y sacar el zumo dello, y echar en él un poco de azúcar piedra molida y echarlo en el bebedero para que beba: y con este remedio vuelven en sí.

Y si estos pájaros no mudaren con furia, sino que están flojos en la muda, se les ha de dar agua de regaliza cocida e mercuriales: y en ella echar un poco de azúcar baxo de retama, y ponerlo en el bebedero todo el tiempo de la muda. Y esto ha de ser no mudando el pájaro con la furia que ha de mudar, porque si mudare como ha de mudar, no tiene necesidad dello, que esta agua les limpia el cuerpo y los dispone en todo para bien mudar y los hace salir más presto de la muda.

Su música destos jirgueros es en la manera siguiente: lo primero, han de tener buen chispear y una vuelta que es : *chivalí, vali, valió, cha, cha, cha, chau, chau*, con *ruchá, chicolió*. Tienen también quejas de tres maneras: la primera hacen: *chafarrfn, chafarrín*, y ésta es la mejor; Y la segunda hace: *chicoió o chicolió o chicocolió*,

Tienen también otra diferencia que es a manera de aldabadas: *tupili, tupili, chicolió*. Tienen otra manera de música : *tipilf, tipili, vilió*. Hacen también otra vuelta: *chinchibilí, chiuicha*. Tienen también otra vuelta de esta manera: *chímbelín, belín, ruchá*, muy largo. Ha de ser continua y es la mejor. Y hacen otra diferencia que es en esta manera: *tupilí, tupilí, tupilí, tupili. colió*. Y para que no tengan ningún defeto en la música no han de tener *carra*, ni *ru, ru*, ni remorderse. Hase de advertir que de toda esta música confusamente dicha, hacen la música concertada en esta forma: *Chim, belín, ruchá, chá, cha, ruchá, chibalí, chibalí, chibalá, chibalá, balá, ruchá, chau, chau, chau, ruchá, chim, chibilí, chibichá, chicoi, tioli, bilio, chafarri*, con *tibilió*. Esta música bien concertada y acabada y que dure, han de tener los jirgueros para que sean buenos y perfetos.

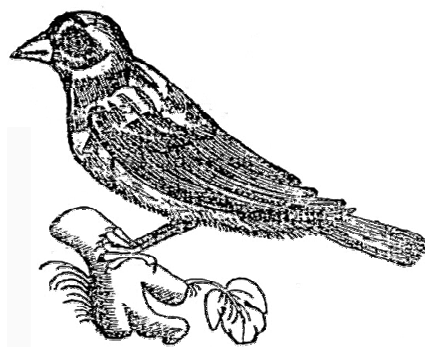
Hanse de sacar en tiempo de invierno al sol, porque puestos a él se espulgan de los piojos que crían y que les quedan del verano. La cañuela, jaula y bebedero han de tener muy limpio, y en tiempo de verano se les ha de echar agua fresca y limpia dos o tres veces al día, porque se lavan muy de ordinario; y no teniendo agua se encogen y abuchan con el sol, que es causa de que enfermen luego y se mueran.

También se advierte, que si están tristes se les echa en el bebedero un poco de agua envinada con vino blanco bueno, para que se alegren.

Su celo déstos es desde Abril a Mayo y dúrales hasta que entran en muda. También se encierran los jirgueros por el mes de Mayo para arrimar a los maestros viejos; y llegando San Miguel no son tan buenos para arrimar, porque están ya todos pintados y tienen la color más baya y la pluma más blanquecina; y al tiempo de los celos no se han de ver los unos a los otros, porque cantan mejor y viven más sanos. Y si estuvieren tan tristes que no canten, se tomará perejil y treana y corregüela y sacar el zumo de todo y dárselo en lugar de agua con azúcar blanco, porque será de grande efeto para refrescarlos y volverlos en sí. Del estar enfermos es la causa principal el calor que tienen cuando están en sus celos, y si no cantan es del gran celo que tienen y no de otra cosa ninguna.

El jirguero tiene cuatro calañas: la primera es tostada; la segunda es albar; la tercera cañamonada; la cuarta negrestina. La mejor destas cuatro es la albar, porque son pájaros más furiosos y la música la cantan con más furia y más concertada. La segunda después de la albar, es la tostada por la misma razón que diximos en la albar. La tercera y cuarta, que son cañamonada y negrestina, no son tan buenas como las de arriba dichas, porque los pájaros jirgueros destas dos calavas son más flojos y no tan furiosos como los otros; y el canto dellos no es tan largo como el de los albares y tostados. Al pájaro jirguero de quien en este capítulo habemos tratado, le llaman en Italia *cardillo*.

DEL CANARIO.

DEL CANARIO

DE LA NATURALEZA Y PROPIEDAD DEL CANARIO

El pájaro canario, por ser peregrino desta tierra y traellos de la Canaria, donde ellos se crían y toman el nombre que tienen de canarios, y porque cuando vienen a España ya han mudado, no habrá que detenernos en lo que toca a que si son mejores de vuelo o de nido, supuesto que es regla general que todo pájaro para enjaular es mejor de nido que de vuelo, por las razones arriba dichas. Y, así, diremos lo que toca al conocimiento de si son machos o hembras; y para esto se han de mirar las señales siguientes: El macho ha de tener la cabeza grande y ojo grande y redondo, el pico ancho y corto, los cuchillos de las alas anchos y cortos y los encuentros dellas muy verdes; y todo él verde y ancho de espalda, largo de zancas y de buera garra. Y para conocer si son viejos o nuevos se ha de mirar que los encuentros de las alas y pluma de todo el cuerpo tiran un poco más a amarillos que los otros que son nuevos.

La comida destes pájaros es mijo y alpiste y cañamones; y puestos estos canarios en España mudan al mismo tiempo que los de por acá.

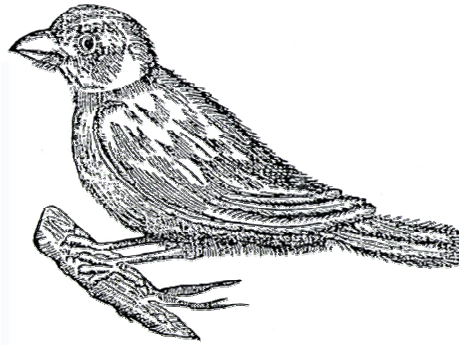
Si tuvieran alguna enfermedad, se les ha de echar en el comedero un poco de azúcar piedra molida con los cañamones, y en el bebedero un poco de triaca de esmeralda en tanto que bebe, y no más; y, yendo mejorando se la ha de lavar el bebedero y echarle agua limpia con azúcar blanco.

La más música déstos es del ruiseñor y mucha del pardillo y si no tuviera dos faltas, la primera chirrear y la segunda que hace *chau, chau*, y tuviera las quexas tan gruesas como el pardillo, fueran tan buenas como el pardillo. Tienen estos pájaros en la música muy suaves vuelas, así dentro como fuera de la música; y que de la misma manera tienen un *chau, chau*, muy gracioso con su *chuin, chuin* y *qui qui* y *vis, vis, vis*; y, en suma, contra hace en mucha parte de su música al pájaro pardiillo y en todo lo demás al ruiseñor. Y para que sean perfectamente buenos han de ser muy continuos y muy largos en el canto y no en una vuelta, sino en muchas juntas y muy largas. Si este pájaro alzara tanto la voz como el ruiseñor fuera más estimado que él, porque éste canta todo el año y los ruiseñores poco más de tres meses al año.

Hanse de poner al sol estos pájaros en el Invierno. Y en el verano poco. Y en el entretanto que mudan, me han de ruciar con vino y ponerlos al sol y guardarlos de los aires; y si son furiosos en la muda, tenerlos en lugares oscuros y sin luz, porque mudarán más presto y con más facilidad.

Estos canarios tienen dos maneras de plumas: la primera es verde oscura, y los de este color son más sosegados y el canto más largo y claro. La segunda es verde clara y no es tan buena como la otra, porque no tiene tantas partes como la otra. En Italia llaman a estos pájaros canarii.

DE LA CALANDRIA

Annex 4. Article corresponent a Salarich i Torrents, Miquel S. Les societats recreatives, vigatanes, del vuitcens Volum: 7 Número: 73 Pàgines: 60-81 Any: 1972

La Reunión Ocellera de la Ciudad de Vich. — Ve de temps antic l'afició dels vigatans a la caça i cria de coloms i altres ocells, especialment els canaris. La seva influència ha entrat, àdhuc, en la nostra literatura, essent motiu d'inspiració de prosistes i poetes. Els aficionats a l'ocelleria celebren un dia a l'any un certamen que solia tenir lloc pel setembre. Un programa o crida en vers català reunia els ocellaires de Vic i de la comarca, els quals acudien amb els seus exemplars en recerca dels premis concedits. «La Reunión Ocellera de la Ciudad de Vich», acostumava a ésser presidida pel més antic dels aficionats que en el seu comès adquiria el nom d'*emperador* i el dia del certamen s'acostumaven a recitar versos i discursos humorístics en català. No satisfets amb aquestes manifestacions esporàdiques, una de les principals va tenir lloc el dia 13 de setembre de 1891, tractaren de donar forma a una entitat amb local propi on poder parlar de les seves activitats, projectes d'excursions i assolir una diversió dintre e's programes legals. Formaren una primera junta que presidí Ramon Casals i obtingueren l'aprovació del reglament estatut el 14 de maig de 1892. Es fusionaren més tard amb els aficionats a la pesca i donaren el nom de «La Primitiva de Vich», a l'entitat que s'instal·là en un local del Passeig de Santa Clara, on, a més de la realització del seu projecte, es representaren funcions de teatre, es realitzaren concerts i agradables reunions. En ple segle XX tenim record d'una gran exposició d'ocells que va realitzar-se als claustres de Sant Domènec, segurament a instàncies de Mn. Pere Bofill, capellà de la Casa de Caritat, gran aficionat a la cria de canaris als quals educava en el seu cant amb escollides melodies dels seus aparells fonogràfics.

Annex 5. Crides, programes i fotos de concursos.

PROGRAMA

— DE LA —

Exposició d' Aucells en Ripoll

Que efectuarán los Centres Aucellistas units ANTICH RIPOLLÉS y
LA CADARNERA en lo dia 22 de Maig de 1899

— + + + + + —

↪ Als concurrents á l'Exposició, los esperarém ab música y los estandarts de dits centres, lo dia 21 al tren de la nit ↪

PINSSANS	PASSARELLS	VERDUMS	CADARNERAS
1. ^{er} premi. . . . 10 ptas.	1. ^{er} premi. . . . 10 ptas.	1. ^{er} premi. . . . 5 ptas.	1. ^{er} premi. . . . 5 ptas.
2. ^{on} id. . . . 5 »	2. ^{on} id. . . . 5 »	2. ^{on} id. . . . 2.50 »	2. ^{on} id. . . . 2.50 »
3. ^{on} id. . . . 2.50 »	3. ^{on} id. . . . 2.50 »	3. ^{on} id. . . . 2 »	3. ^{on} id. . . . 2 »
4. ^{on} id. . . . 2 »	4. ^{on} id. . . . 2 »	4. ^{on} id. . . . 1 »	4. ^{on} id. . . . 1 »
5. ^{on} id. . . . 1 »	5. ^{on} id. . . . 1 »	5. ^{on} id. . . . 0.50 »	5. ^{on} id. . . . 0.50 »

Passarells vista

1.er premi. . . . 2 ptas.

2.^{on} id. . . . 1 »

2.^{on} id. De ran de flors

Per cada premi que s donará una sardana se tocará.

Nota. — El chor del Centre Aucellista Ripollés La Cadarnera, cantará, fúndra la exposició, dos pessons acompañados per la orquesta.

GAFARRONS

1.er premi. . . . 0.50 ptas.

2.^{on} id. . . . 0.25 »

3.^{on} id. De ran de flors.

Altre volta os convidém á la nostra Exposició: si acapteu l' invitació molt gojosos estarém.

De la terra catalana nascuts entre l boscatge no entenem altre llenguatge que nostra parla galana.

No entrarà, donchs, en la guerra qui no sia catalá, qui no canti net y clá las corrandas de la terra.

De moment deixant afany, puig lo Maig florit convida per ferne una sortida, veniu aquí bons companys.

Tenim ja afinada orquesta que ab sas notas y remors farà enlayrarne 'ls cors dels que vingan á la festa.

Bons hostals aquí no mancan que vos servirán molt bé y si voleu gastar diner bonas fondas tampoch faltan.

Coneguda la pericia que inferna nostre Jurat, ja podeu dar per comptat que en tot se farà justicia.

Los **pinsans**, valents guerrers, *puixant* ab molta rabia saltarán dintre la gabia per lluytarne los primers.

Comensada la Batalla ab bravesa y fer delit, aixecant son ample pit quiseu d'ells vol la medalla.

El que calli ja vensut, del combat ne será tret, y obtindrà del premi 'l dret lo pinsá mes testarut.

Entrará luego en acció un esbars de **passarells**, qui melhor cante d' entre ells, tindrà honors de vencedor.

Y mostrantne engelosit lo premi de sa constancia, pensarà ab forza arrogancia un refilat *xribat*.

Ab sas típicas costums, y de gabias un barreig, entrarán en lo torneig un estel de grochs **Verdums**.

Y se gлот obrintne tota, mirarán dells d' armentia disputantse ab felicitat á quin d' ells lo premi toca.

Las pintadas **cadarneras** quant arribi lo seu toim, quedarán admirat tothom de sas dolsas obocaderas.

E' entre ells la més llesta y que mes collis farà, vint ralets se'n portará com record de nostra festa.

Perque estigan tots contents no olvidém los mes pobres, reservant uns quants ralets per los **gafarrons** valents.

No 's deu pas desesperar l'aveut que sia censut: si en apertret ne 's tossut un altre any podrá guanyar.

Ripoll 12 de Maig de 1899.
Las Juntas.

RIPOLL.—Imprenta de Antoni Bonet.

La Unió aucellera de Ripoll

PROGRAMA DE LA EXPOSICIÓ D'AUCELLS

que 's celebrará en aquesta vila, lo dia 19 de Maig de 1902

En lo dia 19 á las 6 del matí hi haurá un passant per la orquesta Los TRANQUILS d'aquesta vila y arribat á la plassa del Carral se tocará una **sardana**, seguirá luego la Exposicio d'auells, y araldada aquesta en la Plassa de Lluptions se tocarán escullidas **sardanias**.

Aucellistas d'eixa terra,
ja de nou vos saludem:
nostre crit no es pas de guerra,
en só de pau convidém.

La bonica primavera
llensa ja perfums y flors
y'l sol ab sa llum primera
va escampant fortas calors.

¡Sentiu la tendra oraneta,
la falsa y roquerol,
fentios chor en la branqueta
de son niu lo rossinyol?

Be prou que ho diu l'aucellada
que en nostras gabias criem:
Ha passat ja la lvernada,
jolius cants tots reitem.

Y'l pinsá que no 's dobliga,
redobladas va assejant:
quant arribi la gran brega
ní'l canons l'espantarán.

La Bona'l Tris Tris, Girada,
lo Blavetxá, l'Revintu,
la Llarga bon repicada
sentiran y'l Kotxarrú.

Si 'ls que pòsen gabia á gabia,
son valens, no desdilan,
com lleons ab veri y rubia
un al altre 's garfirán.

Lo passarell ja 's passeja
nlas y cón extonent,
quan som á la barreja
¡quin tocar á somament!

Quins rutás tan preciosas
quins gais gais tant forts y sechs,
quins garsas tant hermosas
carretillas y gechs gechs!

De tots los aucells cantaires
n'es lo rey lo passarell,
las armonias pe 'ls aires
las mes finas son las d'ell.

PREMIS

Pinsans

1. ^{er} premi.	5 ptas.
2. ^{on} id.	.2'50 »
3. ^{on} id.	.1 »
4. ^{on} id.	.0'50 »
5. ^{on} id.	.0'50 »

Passarells

1. ^{er} premi.	5 ptas.
2. ^{on} id.	.2'50 »
3. ^{on} id.	.1 »
4. ^{on} id.	.0'50 »
5. ^{on} id.	.0'50 »

Verdums

1. ^{er} premi.	2'50 ptas.
2. ^{on} id.	.2 »
3. ^{on} id.	.1 »
4. ^{on} id.	.0'50 »
5. ^{on} id.	.0'50 »

Cadarneras

1. ^{er} premi.	2'50 ptas.
2. ^{on} id.	.2 »
3. ^{on} id.	.1 »
4. ^{on} id.	.0'50 »
5. ^{on} id.	.0'50 »

Lo verdum tampoch se cansa
los seus lins de perfilar:
com la primavera avansa,
lo seu cant no pot faltar.

Y fa rots de tota classe,
corts, llargs, prius, geixcuts també
al ser al mitj de la passa
¡sota'l ram que hi van de be!

Peró lo que mes aterra
los remats, son los **gechs gechs**,
los fan caure fins á terra
als novells com als marrenets.

La pulida cadarnera
d'ala groga y cap vermell
no serà pas la darrera,
en passar son cant tan bell.

Bellugosa com xerrare,
y de geni viu y ardent
no us creyen que pari gaire
en ca'l enrotlli la gent.

Del gafarró ni parlarem,
massa'l seu cant es gabaig,
casi val mes no *crarar*,
per xo sols nomenarlo fang.

Aucellistas, donchs, es l'honra
de fer tria dels aucells,
als muts ó cobarts á fora:
l'exposició no es per ells.

Al qui guanyi la batalla
de floré'l coronarem,
d'or ó d'argent la medalla
en sa gabia hi posarem.

Acabada la gran festa
us darem l'adeussan,
no serà l'ultima aquesta,
fins l'any vinent, si á Deu plau.

Aucellistas d'eixa terra,
altra volta us saludem,
nostre crit no es pas de guerra
en só de pau convidém.

LA JUNTA.

Hipoll 9 de Maig de 1902.

Impremta de R. Roset.

CERTAMEN AUCELLISTA

que tindrà lloch en la
Colonia de Santa Maria, del Roig
Parroquia de Ripoll,

el dia 20 de Maig de 1906

a dos quarts de 8 del mati

Premis que 's repartiran als aucells que mes se distingeixin per sos cants:

PINGANS:

Primer premi,	5	ptas.
Segon	2	50 "
Tercer	1	" "
Tres premis de	50	" "

PASSARELLS:

Primer premi,	5	ptas.
Segon	2	50 "
Tercer	1	" "
Tres premis de	50	" "

Passarells de vista:

Primer premi,	3	ptas.
Segon	2	" "
Tercer	1	" "
Dos premis de	50	" "

VERDUMS;

Primer premi,	3	ptas.
Segon	2	" "
Tercer	1	" "
Dos premis de	50	" "

CADARNERAS;

Primer premi,	3	ptas.
Segon	2	" "
Tercer	1	" "
Dos premis de	50	" "

27. Premis, 27.

Grandes Concursos Pajariles

que tendrán lugar en

SAN JUAN DE LAS ABADESAS Y RIPOLL

Día 13, en S. Juan las Abadesas

a las 10 de la mañana

Orden de premios que se repartirán
PINZONES, PARDILLOS,
VERDEROLES y JILGUEROS

- 1.º Una corona, y 15. pesetas
 - 2.º Una » y 10 »
 - 3.º Un ramo y 5 »
 - 4.º Un » y 3 »
 - 5.º Un « y 2 »
 - 6.º Un » y 1 »
- Más 12 premios de 1 pta.

Una vez terminado el Concurso, se tocarán
ESCOGIDAS SARDANAS
en el Paseo

los días 13 y 14
de Junio de 1943

NOTA: Se suplica a los Sres. aficionados que durante el Concurso haya el máximo orden, ya que solo sería una perturbación al acto.
La Comisión.

Día 14, en Ripoll

a las 10 mañana, en el Paseo Raguill

Orden de premios que se repartirán
PINZONES, PARDILLOS,
VERDEROLES y JILGUEROS

- 1.º Un ramo y 15 pesetas
 - 2.º Un » y 10 »
 - 3.º Un » y 5 »
 - 4.º Un » y 3 »
 - 5.º Un « y 2 »
 - 6.º Un » y 1 »
- Más 5 premios de 1 pta.

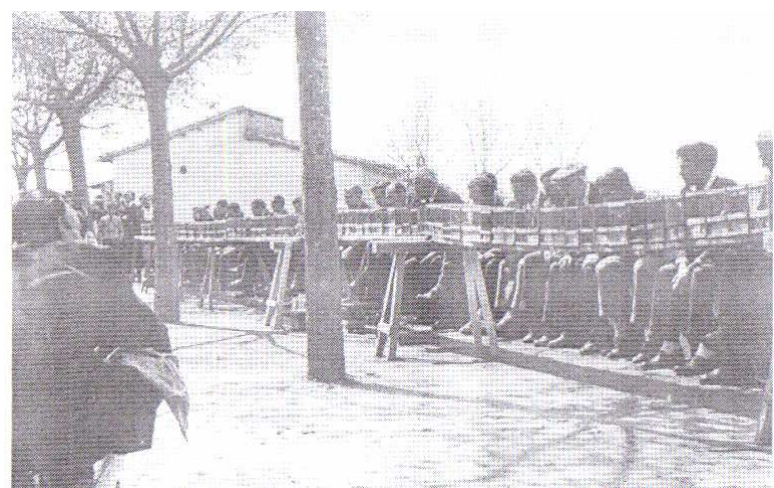
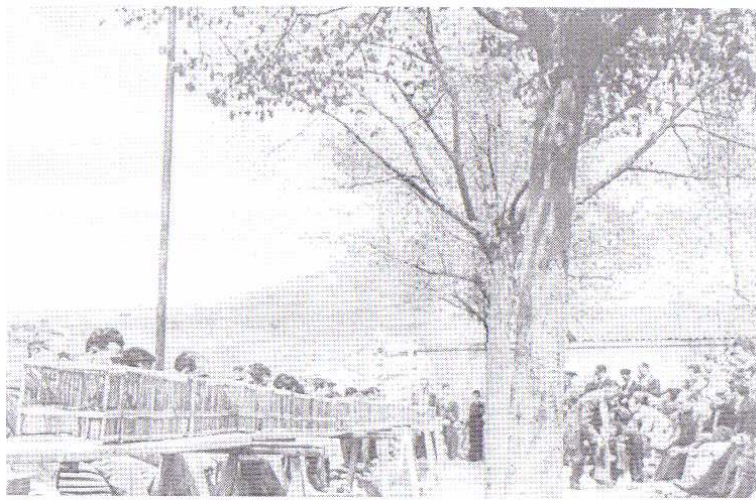
A más de los citados premios se otorgarán 10 RAMOS DE HONOR

NOTA: En caso de lluvia dicho Certamen se celebrará en el espacioso local del «MARBADU».

TIP. RIPOLLESA S. MARBEN. - RIPOLL

Concurs d'ocells a la plaça Abat Oliba de l'any 1942.

Concursos d'ocells. A la Plaça de l'Ajuntament de Ripoll. Anys 1950-1960

Annex 6. Reglamentació concursos a Catalunya.

DECRET

235/1998, de 8 de setembre, sobre regulació de certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya.

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca té entre les seves tasques la promoció, l'ordenació i el control dels certàmens i altres concentracions d'animals vius, amb la finalitat de posar de manifest els avenços en la millora genètica, promoure contactes i intercanvis comercials i apropar l'oferta i la demanda.

Aquests certàmens són generalment llocs d'exposició d'exemplars selectes i escollits, per la qual cosa cal promoure adequadament aquestes concentracions d'animals per tal d'estimular la producció ramadera d'animals milloradors d'acord amb la seva qualificació morfològica, genètica i productiva, i per aconseguir una bona genètica així com un bon estat sanitari.

D'altra banda, s'ha detectat una gran proliferació de certàmens de diversa índole, en els quals hi són presents espècies d'animals diferents de les de producció, amb uns condicionaments i finalitats molt diversos, i, per tant cal l'adequació de la normativa a la situació actual.

D'acord amb la Llei d'epizoòties, de 20 de desembre de 1952, la qual dicta les mesures encaminades a evitar l'aparició i la difusió de les malalties epizoòtiques i estableix les normes higièniques i sanitàries indispensables per a la conservació i millora de la ramaderia; la Llei 8/1994, de 25 de maig, d'activitats firals; i la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals; l'Ordre de 28 de novembre de 1988, de creació del Registre de nuclis zoològics, i el Decret 61/1994, de 22 de febrer, sobre regulació de les explotacions ramaderes i posterior normativa que la desenvolupa.

D'acord amb l'informe de la Comissió de Govern Local i amb el dictamen de la Comissió Jurídica Assessoradora;

A proposta del conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i d'acord amb el Govern,

Decreto:

Article 1

Objecte

1.1 És objecte d'aquest Decret la regulació dels certàmens i altres concentracions oberts al públic, amb presència d'animals vius.

1.2 Queda exclòs de l'àmbit d'aquest Decret l'exercici d'activitats piscícoles, l'exercici d'activitats cinegètiques amb falcons, gossos i similars, així com les que utilitzen, d'acord amb la normativa vigent sectorial, animals com a reclam per a la caça i les reunions de membres pertanyents a societats ocellaires en els seus locals o seus socials, sempre que no es realitzin amb caràcter de certàmens o altres concentracions d'animals vius oberts al públic.

Article 2

Definicions

Als efectes d'aquest Decret es defineixen els conceptes següents:

2.1 Animals: éssers vius vertebrats de qualsevol espècie, domèstica o salvatge.

2.2 Certamen: concentració temporal, periòdica o no, d'animals vius de diferents orígens i amb instal·lacions, que se celebrin en un lloc determinat.

Els certàmens es poden classificar en algun/s dels apartats següents:

- a) Mercats: certàmens comercials amb realització de transaccions.
- b) Exhibicions: certàmens en els quals els animals que hi participen mostren les seves aptituds, sense competència.
- c) Exposicions: exhibicions en les quals participen únicament animals selectes inscrits als corresponents registres oficials.
- d) Mostres: exhibicions de caràcter restringit en les quals han de coincidir dues característiques:
que siguin de durada inferior a una jornada i que tinguin assistència única d'animals que pertanyin al municipi o a les àrees confinants on se celebri.
- e) Concursos: certàmens en els quals hi ha demostracions competitives dels animals que hi assisteixen. Es diferencien concursos de rendiments, d'aptituds, morfològics, de bellesa, i d'altres.
- f) Subhastes: modalitat comercial de venda a la qual hi poden concórrer animals prèviament inscrits i qualificats que s'oferiran a compradors degudament acreditats.

2.3 Altres concentracions: agrupació d'animals organitzada en un lloc determinat sense instal·lacions amb una durada inferior a una jornada. S'inclouen en aquest grup les concentracions de caire tradicional com els Tres Tombs, els aplecs, les cavalcades i altres concentracions similars.

Article 3

Requisits generals

3.1 Els certàmens, independentment de la seva classificació, han de complir els requisits següents:

Relatius al recinte:

- a) S'han de celebrar en emplaçaments adequats a les necessitats dels animals i amb mitjans adients per a la neteja i la desinfecció de les instal·lacions.

b) Han de comptar amb una zona clarament diferenciada, destinada a l'aïllament sanitari dels animals i amb un veterinari que sotmetrà a una revisió veterinària, prèvia al certamen, els animals que hi participin i que serà qui vetllarà perquè es compleixin les condicions higienicosanitàries dels animals i de les instal·lacions.

c) Les instal·lacions, gàbies i tancats que s'utilitzin durant la celebració dels certàmens han de garantir condicions de confort per als animals pel que fa a espai suficient, ventilació, temperatura, llum, aixopluc, condicions higienicosanitàries adients a l'espècie i el tipus d'animal i, d'acord amb la durada del certamen, han de disposar de sistemes per al subministrament d'aigua i d'aliment amb facilitat i periodicitat tenint en compte les característiques de l'espècie i l'estat fisiològic dels animals.

d) Han de disposar de sistemes de recollida i eliminació de femtes, així com dels residus que es puguin generar, amb suficients garanties sanitàries i de protecció del medi ambient.

Relatiu als animals:

e) Els animals que intervinguin en el certamen s'han d'allotjar separats per espècies, llevat dels casos en què es reconstitueixi una comunitat d'animals, no carnívors, compatible sanitàriament i biològicament.

f) Els animals que concorrin al certamen han de provenir d'explotacions o nuclis zoològics degudament registrats quan correspongui i, en qualsevol cas, les persones que en són responsables han d'acreditar la seva tinença.

g) La participació d'animals en els certàmens regulats per aquest Decret resta condicionada al compliment dels requisits sanitaris que estableix la normativa sanitària vigent aplicable per a cada espècie incloent-hi la corresponent als intercanvis intracomunitaris. Cas que la normativa vigent estableixi qualificació sanitària d'explotacions, únicament podran participar en els certàmens els animals que procedeixin d'explotacions qualificades sanitàriament.

h) Quan hi assisteixin animals emparats pel Conveni de Washington (CITES) han d'anar acompanyats de la documentació que acrediti la seva procedència, d'acord amb aquest Conveni.

i) Els animals que assisteixin a certàmens han d'anar identificats d'acord amb la normativa vigent.

3.2 Durant la celebració del certamen s'han de complir els requisits que estableix la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, i altres disposicions sectorials.

3.3 Els certàmens d'animals que es realitzin dins una instal·lació ramadera autoritzada o dins les instal·lacions d'un nucli zoològic s'han d'ajustar, a més del que disposa la normativa específica, al que preveu aquest Decret i la normativa que el desenvolupi.

3.4 Per realitzar la venda de gossos i gats en certàmens o altres concentracions d'animals vius caldrà autorització del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i en tot moment s'han de complir els requisits que fixa aquest Decret i la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, i altres disposicions sectorials.

Article 4

Certàmens amb animals de la fauna salvatge

4.1 Els certàmens amb presència d'animals que pertanyen a la fauna salvatge, a més dels requisits que estableix l'article 3, han de complir els següents:

- a) Han de disposar permanentment de personal vigilant les instal·lacions i els animals i que impedeixi l'entrada de persones no autoritzades.
- b) El lloc on se celebri el certamen disposarà d'una entrada i una sortida per als visitants clarament diferenciada.
- c) Els terraris, les gàbies i les altres instal·lacions que allotgin els animals han de comptar amb dispositius per tal d'evitar riscos al públic i, si s'escau, han de disposar de cadenats que únicament s'obriran per netejar-los i subministrar aliment i aigua en absència de visitants i havent tancat l'accés del públic al certamen.
- d) Les instal·lacions per a l'allotjament d'aquests animals han de complir les mesures de seguretat que estableix la normativa vigent.
- e) S'instal·laran rètols indicadors de la perillositat dels animals en la seva proximitat i clarament visibles pel públic.

4.2 No es permet l'ús d'animals del certamen per ser fotografiats amb el públic. Resta prohibit alimentar en públic als animals amb presa viva.

4.3 En la sol·licitud s'ha de fer constar si s'utilitzen animals cinegètics, piscícoles i de falconeria en exercicis o demostracions de caça, els quals s'han d'ajustar a la normativa vigent que regula aquestes activitats.

Article 5

Certàmens amb animals verinosos o tòxics

En cas de presència d'animals verinosos o tòxics, a més dels requisits que estableix l'article 4, han de complir els següents:

- a) En el recinte del certamen s'ha de disposar de sèrums antiverí per a cada una de les espècies presents a l'exposició, així com d'una farmaciola.
- b) S'ha de disposar també de primers auxilis en cas de mossegada o qualsevol altre tipus de contacte i d'un servei d'urgències d'un centre mèdic proper.
- c) Les instal·lacions d'allotjament dels animals han d'impedir que l'animal s'escapi i assegurar la inaccessibilitat per part del públic.

Article 6

Prohibicions

6.1 Es prohibeix la presència de fures, així com d'exemplars d'espècies autòctones protegides en qualsevol certamen o altres concentracions d'animals vius als quals fa referència l'article 2.3 d'aquest Decret.

6.2 S'exceptua de la prohibició la presència d'exemplars de falconeria durant les demostracions de caça, que hauran de complir la normativa vigent.

Article 7

Sol·licitud d'autorització

7.1 La persona o l'entitat responsable de l'organització del certamen haurà de sol·licitar al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca la corresponent autorització per a la seva celebració. Les sol·licituds, juntament amb la documentació esmentada a l'apartat següent, es presentaran a les oficines comarcals del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, com a mínim 60 dies abans de la data d'inici de la celebració del certamen.

7.2 La sol·licitud per a l'autorització del certamen anirà acompanyada de la documentació següent:

- a) Identificació del certamen.
- b) Descripció del lloc de celebració.
- c) Dies i hores de la celebració del certamen.
- d) Nombre aproximat d'animals, classificat per espècies, previst per concórrer al certamen.
- e) Programa de mesures sanitàries que s'adoptaran durant la celebració del certamen signat pel veterinari responsable.
- f) Nom, adreça i telèfon de la persona o persones encarregades de l'organització del certamen, a efectes de comunicació urgent.
- g) Normes de participació i memòria justificativa del compliment dels requisits que estableixen l'article 3 d'aquest Decret, i els articles 4 i 5 en el cas que hi participin espècies previstes en aquests articles.
- h) Informe favorable de l'Ajuntament d'on tingui lloc el certamen.
- i) En cas de concursos i subhastes s'haurà de presentar el reglament i normes de funcionament, així com la composició i qualificació dels jurats en cas de concursos.

7.3 Amb caràcter previ a la presentació de la sol·licitud davant el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca s'haurà d'obtenir l'informe favorable de l'ajuntament sobre les matèries de la seva competència, per la qual cosa se li haurà de presentar la sol·licitud acompanyada de la resta de documentació de tipus general que s'especifica al punt 7.2. L'ajuntament haurà d'emetre l'informe en el termini de deu dies, el qual serà preceptiu i no vinculant.

Article 8

Sol·licituds conjuntes

En cas que l'organitzador vulgui obtenir autorització per a la celebració de diversos certàmens similars de forma itinerant o en diversos llocs per tot Catalunya presentarà una memòria general justificativa dels requisits que estableix aquest Decret al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, acompanyant la documentació que assenyalava l'article 7, per obtenir una autorització genèrica.

Una vegada obtinguda l'autorització, haurà d'aportar a l'oficina comarcal del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca corresponent al lloc on se celebri les dades complementàries que no figurin a la memòria general, acompanyades de l'informe favorable de l'ajuntament, amb una antelació mínima de 15 dies abans de la celebració del certamen.

Article 9

Altres concentracions d'animals

9.1 La persona o l'entitat responsable de l'organització de les concentracions d'animals a les quals fa referència l'article 2.3 d'aquest Decret comunicarà, abans de 15 dies, la celebració de la concentració a l'oficina comarcal del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca corresponent, indicant el nombre d'animals, la data de celebració, la procedència dels animals, i l'informe favorable de l'ajuntament.

9.2 Els animals que hi concorrin han de complir els requisits establerts en els apartats f), g), h) i i) de l'article 3 d'aquest Decret.

Article 10

Autoritzacions

10.1 Per ordre del conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca s'establiran els òrgans competents per autoritzar els diferents certàmens.

10.2 La manca de resolució expressa en el termini d'un mes des de la presentació de la documentació completa establerta respectivament als articles 7 i 8 d'aquest Decret per a la sol·licitud d'autorització dels certàmens i altres concentracions d'animals, tindrà efectes estimatoris.

Article 11

Inspecció

El personal del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca podrà realitzar visites d'inspecció i comprovar durant la celebració del certamen el compliment dels requisits que estableix aquest Decret.

Els responsables dels certàmens i d'altres concentracions d'animals, el personal que en depèn i els responsables dels animals concurrents estan obligats a facilitar als inspectors la realització de la seva tasca.

Article 12

Infraccions

L'incompliment del que preveu aquest Decret serà sancionat d'acord amb el que estableixen la Llei de 20 de desembre de 1952, d'epizooties; la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, i el Reial decret 1945/1983, de 22 de juny, pel qual es regulen les infraccions i sancions en matèria de defensa del consumidor i de la producció agroalimentària, sens perjudici de l'aplicació d'altra normativa sectorial que pugui ser d'aplicació.

Disposició transitòria

Les sol·licituds d'autorització dels certàmens i altres concentracions d'animals que hagin estat presentades al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca abans de la data d'entrada en vigor d'aquest Decret es tramitaran d'acord amb la normativa vigent en el moment en què van ser presentades.

Disposició derogatòria

Es deroguen les disposicions següents:

Decret 250/1985, de 29 d'agost, sobre la regulació de les fires i mercats amb presència de bestiar viu a Catalunya (DOGC núm. 589, de 18.9.1985).

Decret 90/1987, de 4 de març, pel qual es modifica el termini de les sol·licituds d'autorització dels certàmens ramaders (DOGC núm. 822, de 30.3.1987).

Article 23 del Decret 187/1994, de 26 de juliol, pel qual es regulen i s'adeqüen d'acord amb la Llei 30/1992, de 26 de novembre, els procediments reglamentaris que afecten el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

Barcelona, 8 de setembre de 1998

Jordi Pujol President de la Generalitat de Catalunya

Francesc Xavier Marimon i Sabaté Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Annex 7. Seminari de marcadors. Comarcal Osona**SEMINARI DE MARCADORS. TEMPORADA ANY 2.002.**

- 1.- Si la Junta Comarcal ho creu convenient, la primera remesa de cada espècie la partirà en dues, això consistirà en posar tots els ocells a la taula, inclosos els 12 ocells Guanyadors del Certamen anterior en el seu corresponent n^o, es comptaran, i es dividiran en dos cantons, un, meitat de la taula cap a la dreta, i l'altra, meitat de la taula cap a l'esquerra. Per sorteig, es començarà a marcar un d'aquests dos cantons, i una vegada acabat, després de posar cartrons, els marcadors aniran a marcar l'altre cantó. Un cop acabat, i trets tots els ocells que no hagin cantat, s'ajuntaran els ocells del cantó dret amb els del cantó esquerrà, i es continuarà el Certamen.
- 2.- La primera remesa de totes les espècies es farà de 7 minuts, l'última de 3 minuts i les del mig de 5 minuts.
- 3.- Els Concursos començaran a les 9 hores.
- 4.- Els premis de cada Concurs seran de 12 per espècie.
- 5.- El premi Comarcals que s'entregaran l'últim dia de la temporada a Prats, seran: 12 pels de més puntuació de cada espècie. 3 per a les Societats que obtinguin més punts i 3 d'individuals pels que obtinguin més punts comptant totes les espècies.
- 6.- El pinsà sempre serà la primera espècie en concursar. Les altres tres s'alternaran.
- 7.- Quan un afeccionat estigui increpant (sense insults) a un marcadors pel marcatge que aquest fa en el seu ocell, la Junta Comarcal, com a primer avís per retirar l'ocell de la taula, li marcarà sobre la gàbia d'aquest aficionat un senyal triangular (diferent a la del marcatge corrent). En el moment que en una gàbia es posi la segona bandera triangular, es retirarà l'ocell del Concurs. Aquest punt "7" té de quedar molt clar, que si "l'increpa" de l'aficionat és amb insult, aquest serà expulsat de la festa. (arti. 9è. Del Reglament Intern aprovat en Assemblea Extraordinària de data 28-3-1.999).
- 8.- Quan acaba de concursar una espècie, i la Comarcal (Lluís Vila) està apuntant els guanyadors, no es pot posar cap ocell a la taula. L'ordre de posar novament ocells a la taula serà aquest:
 - A.- La Comarcal apuntarà els guanyadors de l'espècie anterior, entregant els ocells als seus respectius amos.
 - B.- La Comarcal avisarà per posar els dotze de n^o. (guanyadors de la festa anterior).
 - C.- Un cop posats els dotze de n^o, la Comarcal avisarà per posar ocells a la taula.
- 9.- Quan abans de començar el concurs, la Comarcal es dona compte en què ja algun ocell no identificat, es demanarà en el seu propietari que en aquell moment i posi el nom. Donat el cas que la Comarcal és dones compte un cop començat el concurs, de la falta d'identificació d'un ocell, aquest ja no es podrà identificar en el temps que duri el concurs, si sortís guanyador se li entregarà el premi però no la puntuació general que li pertanyi.
- 10.- La identificació d'un ocell, consistirà en tenir posat ben vist a la part frontal de la menjadora de la gàbia, els dos cognoms i nom del propietari de l'ocell, i també de la Societat Ocellaire que pertany, això vol dir, que el nom que figura en la gàbia d'un ocell, ha de ser el mateix nom, que el seu propietari figura en l'oportuna documentació oficial, que li permet participar en concursos d'ocells.

PINSANS

A cada redoblada se li marcarà un senyal blanc

El marcadors no pot marcar més de 2 pinsans que cantin a la vegada. En el cas que n'hi cantin més de dos, l'ajudaran membres de la Junta.

Les redoblades han de ser acabades, per tant, els trossos no es marcaran.

Un pinsà que cantí de borratxo, per cada redoblada se li marcaran 5 banderes blanques.

Una bandera blanca equival a una redoblada, una bandera vermella a 10 redoblades i una bandera negra a 100 redoblades.

El marcadors marcarà el pinsà cada 10 redoblades, a excepció de quan s'hagi acabat el temps de la remesa.

La primera eliminació serà pels pinsans que no han cantat i els que no tinguin marcades més de dues redoblades.

La segona eliminació pels que no tinguin marcades més de 10 redoblades. La tercera pels que no tinguin marcades més de 30 redoblades. La quarta pels que no tinguin marcades més de 100 redoblades i la següent es deixa pels dotze finalistes. (La Junta Comarcal es reserva el dret en cada Concurs i sobre la marxa de variar aquest tipus d'eliminació)

Art.15è. Si arribés el cas que es presentés un desordre, al qual el President de la Societat on se celebra la Festa ni la Junta Comarcal que presidís el concurs no poguessin fer-hi front, la Junta Comarcal el podrà donar per finalitzat, i si fes falta, demanar l'ajuda de la Força Pública.

Art.16è. Els ocells puntuaran amb el nom que portin durant la seva actuació.

Art.17è. Si per qualsevol causa un afeccionat fos expulsat de la Festa i tingués ocells concursant, els hi seran retornats, deixant per tant, de participar.

Art.18è. No serà admès al Concurs, aquell ocell que arriba quan ja s'està fent el recompte dels ocells.

Art.19è. Queda prohibit puntuar ocells abans d'acabar la cantada.

Art.20è. Queda prohibit als marcadors parlar, discutir i donar explicacions mentre estiguin exercint les seves funcions.

Art.21è. Si per algun concepte la Junta Comarcal observés qualsevol anomalia en l'exercici de les seves funcions en algun marcador que pugues ser considerada com intencionada, podrà ser sancionat, segons criteri de l'esmentada Junta Comarcal.

Art.22è. Els marcadors, quan sentin el timbre del rellotge, donaran per finalitzada la remesa, es posaran drets, posaran cartons, acabaran de marcar i desmarcaran els ocells que han d'anar a fora. Els marcadors per a poder arreglar els senyals que té un ocell, farà falta que estigui present un membre de la Junta Comarcal.

Art.23 è. El nombre de premis que es donaran a cada exposició com a la final per punts, vindrà en funció dels acords que és prenguin en les Assemblees Generals.

Art.24è. El marcatge dels ocells, queda estipulat en les Assemblees Generals que es van celebrant.

Art. 25è. Cada setmana s'entregarà als Presidents de Societats, fotocòpia dels ocells guanyadors la setmana anterior.

Art. 26è. Un cop al mes es donarà als presidents de Societats, la classificació general.

Art.27è. En ple concurs cap afeccionat es pot dirigir al marcador, si hi ha alguna cosa per dir es dirigirà al contrajurat que normalment seran membres de la Junta Comarcal.

Art.28è. Les exposicions, a partir del mes d'Abril si fa bon temps, es tindran de fer totes a fora. L'Assemblea General en les seves reunions anyals és la que decidirà si alguna Societat no té el lloc prou adequat, per fer l'Exposició.

Art. 29è. Tots els afeccionats tenen l'obligació d'estar assabentats d'aquest reglament; en cas d'alguna sanció no els valdrà al·legar-ne la ignorància.

Art. 30è. Totes les Societats o afeccionats que desitgin fer alguna suggerència o reclamació, hauran de dirigir-se per escrit a la Junta Comarcal.

L'Assemblea General de Societats és l'únic òrgan que pot aconseguir l'aprovació o modificació d'aquest Reglament, amb una votació favorable de les 2/3 parts, de les Societats assistents a l'Assemblea.

Annex 8. Reglament intern. Comarcal Osona**NOTA:**

(El Reglament que es reproduïx tot seguit, va ser aprovat pels Presidents de Societats i Junta Directiva en Assemblea General Extraordinària (especial) celebrada a Calldetenes el 28 de març de 1.999.

Igualment el 10-9-1.999, va quedar ratificat pels Presidents de Societats, que al parlar de Comarcal d'Osona equivalia dir S.O. la Unió d'Osona, igualment passa amb les seves Juntes Directives).

REGLAMENT INTERN PER A LA CELEBRACIÓ DE LES EXPOSICIONS D'OCELLS. INCLOSES EN EL CARNET CERTAMISTA COM A: "COMARCA D'OSONA"

Art.1er.La màxima autoritat en les exposicions serà la Junta Comarcal i qualsevol reclamació caldrà fer-la constar al President, de bones maneres, per tal que ho faci constar en l'Acta.

Art.2on. El President de la Junta Comarcal signarà aquelles Actes, en les exposicions que hi hagin hagut incidents, juntament amb el President de la Societat on hagin succeït.

Art.3er. El Secretari de la Comarcal, a cada exposició, anotarà els ocells guanyadors, signant la fulla juntament amb el President de la Societat, i se'n quedarà una còpia cada ú.

Art. 4rt. El Tresorer farà recompte dels ocells que han participat, i cobrarà i estendrà rebut de l'import que li pertanyi, (segons acord de l'Assemblea General).

Art.5è. L'Acta on constin les faltes o incidències serà estudiada per la Junta Comarcal, la qual, una vegada estudiada aplicarà la sanció pertinent en cada cas. Si la Junta Comarcal creu convenient, pot deixar que sigui l'Assemblea General de Societats la que estudiï la incidència i doni la resolució.

Art. 6è. Es comunicarà al President de les Societats afectades, la sanció imposada, a fi que aquesta, per la seva part, actuï convenientment i pugui fer recurs, primer a l'Assemblea General de Societats, i si s'ho requereix fer un segon recurs a la Federació Catalana de Caça.

Art. 7è. Les sancions seran de pèrdua de punts de la classificació general, suspensió de una o varies Festes sense concursar, així com d'una temporada o potser definitivament, segons la gravetat o reincidència en cada cas.

Art. 8è. Les sancions s'aplicaran a les Entitats o persones, que hagin comès faltes relacionades en les exposicions que pertanyen només al Carnet Certamista; "Comarca d'Osona"; no als concursos socials, locals o provincials.

Art. 9è. Tota persona que hagi insultat a membres de la Junta Directiva, a "un marcador", o que alteri l'ordre, sigui amb paraules o amb fets durant el Concurs, (amb raó o sense) serà expulsada de la Festa, podent aquesta persona, finalitzat el Concurs, exposar les seves raons al President de la Comarcal o al President de la Societat a què pertanyi.

Art. 10è. En totes les exposicions, està totalment prohibit la comercialització d'ocells.

Art.11è. Per participar en una exposició d'ocells, és obligatòria aquesta documentació: (segons modificació en Assemblea General de Presidents de data 12-2-2.000, queda així). Per participar en una Exposició d'ocells, és obligatòria la documentació que en cada moment exigeixin els Organismes Superiors, Federació Espanyola de Caça, Federació Catalana de Caça, Generalitat de Catalunya, Medi Ambient, Medi Natural, etc. etc..

Art. 12è. Es prohibeix als afeccionats deixar-se ocells intencionadament, amb el propòsit d'aconseguir punts de la general, tot i sabent que un mateix ocell no podrà optar a dos premis.

PASSERELLS

Un passerell amb estesa és aquell que (cantant) les ales les té ben abaixades. Un passerell que només vagi acarponat, no es considerarà estesa.

La cantada ha d'estar acabada del tot.

Una cantada amb estesa se li marcaran dos senyals (una bandera vermella).

Una cantada sense estesa se li marcarà un senyal, (una bandera blanca).

Una bandera negra equival a 10 senyals.

El passerell que faci dues cantades penjat als ferros, se l'apartarà un moment de la taula, direcció al pit del marcador, se'l tornarà a incorporar, i se li marcaran 4 senyals. (dues banderes vermelles)

Exemple: El passerell que en el mateix moment faci, una cantada amb estesa al passejador i dues cantades de penjada als ferros, se'l retirarà un moment de la taula, en direcció al pit del marcador, se'l tornarà a incorporar i se li marcaran 6 senyals.

La primera eliminació serà pels passerells que no han cantat i els que no tinguin marcats més de dos senyals. La següent eliminació pels que no tinguin marcats més de 10 senyals. La propera a 20. La pròxima a 40. La següent es deixa als dotze finalistes. (La Junta Comarcal en cada Concurs i sobre la marxa pot variar aquest tipus d'eliminació).

VERDUMS

La cantada ha de ser complerta i acabada.

Aquell verdum que passeja la cantada, (sense acabar el passacant) fent "sius" entremig, només se li han de marcar els sius, i no com si fossin passacants.

Un siu equival a un senyal. (una bandera blanca)

Els verdums de sius es marcaran cada 10.

Un passacant val per 10 senyals. (una bandera vermella)

Una bandera negra val per 100 senyals

El verdum que en acabar el passacant, fa dos sius, se li marcarà només un passacant, ja que els dos sius es considera que entren dintre la mateixa cantada.

El verdum que acaba el passacant amb el riot, se li marcaran 10 senyals per cantada.

L'eliminació dels verdums és la mateixa que els pinsans, a 2senyals, a 10, a 30, a 100, i l'última pels 12 finalistes. (La Junta Comarcal en cada Concurs i sobre la marxa pot variar aquest tipus d'eliminació).

CADERNERES

Les cadernereres a cada cantada se'ls hi marcarà un senyal. (bandera blanca o vermella)

Una bandera negra equival a 10 cantades.

La cantada ha de ser ben acabada.

L'eliminació de les cadernereres és quasi igual que els passerells, a 2 senyals, a 10, a 20, a 30 i l'última els 12 finalistes. (La Junta Comarcal en cada Concurs i sobre la marxa pot variar aquest tipus d'eliminació).

Cada cantada de la cadenera al passejador valdrà per un senyal, (igual que el passerell que canta i no va estès)

Una cadenera quan canti penjada als ferros, se li deixaran fer dues cantades, es retirarà de la taula en sentit al pit del marcador, se li tornarà a posar, i se li marcaran quatre senyals. (igual que el passerell).

Exemple. Una cadenera que faci dues cantades al passejador i continua cantant penjada als ferros.

Quan hagi fet les dues cantades als ferros s'estirarà, en direcció al pit del marcador, i es tornarà a posar a la taula. Se li marcaran dos senyals del passejador més quatre de la penjada, total 6 senyals.

Si en l'exemple anterior quan la cadenera es penja als ferros, la del seu costat li reprèn també penjant-se als ferros i cantant, a la que ha reprès se li marcarà 4 senyals si li ha donat temps de fer dues cantades, o dos senyals si li ha donat temps de fer una cantada, ja que la que reprèn a vegades no es penja als ferros en el mateix moment que la primera que s'ha penjat

Es generalitza per tots, que quan s'estiri una cadenera que estigui cantant, el marcador l'estirarà portant la cadenera amb direcció al pit del marcador, (no el gest de sota la taula o el que la volem parar amb les mans) i tornar-la a posar a la taula encara que no hagi parat de cantar. Si en posar-la a la taula de nou, la cadenera continua cantant i canta al passejador se li marcaran les cantades que havia fet anteriorment mes les que faci al passejador, però si en posar-la de nou a la taula es penja cantant. es deixarà que faci dues cantades i es tornarà a treure, i axis successivament.

23 Febrer del 2.002

Annex 9. Celebració dels 150 anys de la fundació dels Pinsans de Bellmunt. Extret de http://www.mcrit.com/mountain_areas/recent_news.htm

(Extret de “La Genera” Revista d’actualitat cinegètica a Catalunya. Núm. 5 Julio 2004) Article que m’ha semblat interessant per expressar el punt de vista dels ocellaires.

La Societat Ocellaire “Pinsans de Bellmunt”, de Sant Pere de Torelló, celebra el 150è aniversari (02/05/2004)

La festa va començar el dia 1, dissabte, a l’església del poble amb una missa en memòria dels ocellaires difunts de la Societat i amb la benedicció del nou estendard apadrinat per les societats d’Ocellaires de Torelló i Sant Vicenç de Torelló. Tot seguit en el local Municipal de cultura es va inaugurar una exposició fotogràfica i documental sobre el món ocellaire, amb la col.laboració de les societats “Pinsans de Bellmunt”, “La Cadenera” de Ripoll i la Comarcal Ocellaire d’Osona. La inauguració va ser presidida per el Sr. Tomàs Vaqué, president de la Societat “Pinsans de Bellmunt”, i el Sr. Jordi Fàbrega, alcalde de Sant Pere de Torelló. També hi assistiren els presidents de les Societats Ocellaires veïnes, Sr. Casas, per la Societat de Torelló i el Sr. Suriñach, per la Societat de Sant Vicenç de Torelló.

L’exposició estava formada per més de 600 fotografies. Les més antigues eren de 1908 i també n’hi havia de la Celebració del Centenari de la Societat el 1954. Entre els més de dos-cents documents exposats hi havia un programa del concurs de Manresa de l’any 1864.

Durant l’exposició es va fer un col.loqui amb el Sr. Lluís Vila, ornitòleg de la Garriga, que va comentar que són els productes químics que ara es tiren per camps i boscos els principals responsables del descens de fringíl.lids i es va preguntar, “Quan acceptaran les autoritats competents que els ocellaires no fan baixar la densitat dels postres ocells?”

El diumenge varen anar arribant els ocellaires a Sant Pere de Torelló, on van ser rebuts pel Sr. Xavier Bardolet, regidor de l’Ajuntament de Sant Pere de Torelló i el Sr. Tomàs Vaqué, president de la Societat anfitriona. Se’ls va obsequiar amb un esmorzar de coca i xocolata i, un cop reunits i abans de començar el concurs de cant, es va fer una cercavila amb la Cobla Canigó.

En el concurs hi van participar 275 pinsans, 170 passerells, 184 verdums i 321 cadeneres. Els tres primers classificats per espècie van ser :

Pinsans:

1. *Ramon Bosch*, amb 395 cantades (S.O. Sant Hilari Sacalm)
2. *Cristòbal Pérez*, amb 340 cantades(S.O. “La Guixa”)
3. *Josep Fiter*, amb 335 cantades(S.O. Sant Julià de Vilatorça)

Passerells:

1. *Pere Castells*, amb 192 cantades(S.O. de Manlleu)
2. *Josep Cáceres*, amb 146 cantades(S.O. de Canovelles)
3. *Carles Fabregas*, amb 114 cantades(S.O. “La Guixa”)

Verdums:

1. *Miquel Bares*, amb 394 cantades(S.O. de Torelló)
2. *Francisco Fernández*, amb 330 cantades (S.O. de Torelló)
3. *Carles Arisa*, amb 290 cantades (S.O. de Torelló)

Cadernereres:

1. *Josep Valero*, amb 72 cantades (S.O. de La Guixa)
2. *Josep Requena*, amb 66 cantades (S.O. de Llinàs)
3. *Emili Hernández*, amb 61 cantades (S.O. de Torelló)

El Sr. Tomàs Vaqué va lliurar unes plaques commemoratives als tres ocellaires més antics de la Societat, acompanyat pel Sr. Fàbrega, alcalde de Sant Pere de Torelló, la Sra. Ma. Teresa Pujol, regidora de l'Ajuntament, Sr. Antoni Quer, President de la Federació Catalana de Caça, Sr.Domènec de Vargas, President de la FCC territorial de Barcelona, Sr. Francesc Pascual, Vicepresident de la FCC a la Territorial de Barcelona i el Sr. Josep Coll, President de la Comarcal Ocellaire d'Osona.

La Societat Ocellaire “Pinsans de Bellmunt”, també va ser obsequiada amb plaques de reconeixement i gratitud per la Federació Catalana de Caça i la seva Representació Territorial a Barcelona.

Per cloure la festa es va celebrar un concert de música catalana i cardanes a càrrec de la Cobla-Orquestra Cadaqués i, tots els assistents van prendre una copa de cava per celebrar el 150è Aniversari de la Societat.

Els ocellaires són un dels pocs col·lectius que mantenen una tradició cultural de més de 100 anys. Enguany s'ha retallat el seu calendari de captures. Creu que es mereixen aquest tracte?

La captura en viu d'ocells fringíl·lids per participar en concursos de cant és una activitat tradicional i cultural que cal preservar. No obstant això, també és cert que aquesta activitat tradicional, com d'altres, s'ha d'adaptar a la resta de normes i directrius en matèria de conservació i protecció de la natura, per seguir practicant-les sota criteris actualitzats de sostenibilitat, i, d'aquesta manera, seguir conservant-les durant molts anys més.

Enguany no s'ha retallat el calendari de captures, sinó que s'ha començat més tard per tal de respectar el període més sensible d'aquestes espècies i facilitar-ne la diferenciació sexual.

Estem treballant amb un projecte de normativa que actualitzi i reguli aquesta pràctica tradicional per tal de garantir la seva perdurabilitat. Cal pensar que moltes de les limitacions que preocupen al sector i als ocellaires no estan en mans del Conseller ni són decisions polítiques, sinó que són el resultat de l'obligació que tots tenim de respectar les lleis vigents de caça i de protecció d'animals, fins que no les canviem; i això ho podem proposar des del govern –i així penso ferho ben aviat-, però qui ho ha d'aprovar és el Parlament de Catalunya.

M'agradaria que això se'ls expliqui bé als ocellaires, ja que em consta que la federació ho sap perfectament perquè que ho hem comentat, i coincidim en els objectius i el camí a seguir.

Com a ocellaire participant d'aquesta festa, voldria felicitar a la Junta Directiva de la Societat i a tots els seus socis per la bona organització d'aquest Aniversari. Ara, quan la festa ja està acabada, i els ocellaires de tot arreu, joves i grans, tornem cap a casa, feliços per haver-hi participat, ens preguntem: avui hem fet una festa preciosa en companyia de gent de diferents pobles, música, cercavila, autoritats municipals i federatives, premis, cordialitat...

Com pot ser que la mateixa administració ens posi tantes dificultats per seguir gaudint de tot això?

Josep Fiter. Ocellaire d'Osona

Puntualitzacions caça 2005:

- Segons la resolució MAH/2327/2005, d'11 de juliol (DOGC num. 4440 de 3/8/2005), el període hàbil de caça menor comprèn:

Mes d'agost: dies 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 27 i 28. Durant el mes d'agost no es poden capturar exemplars adults de cap espècie. Només es poden capturar pinsans (nascuts al mateix any) el 25, 27 i 28 d'agost.

Mes de setembre: dies 18 i 25 (3r i 4t diumenge del mes). Durant tot el mes de setembre no es poden capturar exemplars de cadenera. A partir del 15 de setembre es poden capturar pinsans comuns.

Mes d'octubre: dijous, dissabtes i diumenges i el dia 12.

Mes de novembre: dijous, dissabtes i diumenges i el dia 1.

Mes de desembre: Els dies 1, 3, 4, 6 i 8.

Annex 10. Patronat d'Estudis Osonencs El Cant dels ocells (1953) M. Bosc Jover

F O L K L O R E

EL CANT DELS OCELLS (MÚSICA, POESIA, HUMANITATS)

I.—EL CANT DELS OCELLS EN EL NOSTRE FOLKLORE

1. *Concepte.*—Es una cosa bella i deliciosa: l'afectivitat popular ha considerat els ocells com a músics i poetes. I encara més: com a poetes humoristes i moralistes. Diu Mossèn Cinto en el recull de Folklore *¿Què diuen els ocells?:*

«Los pobres fangadors de la Plana de Vich són de parer de que aqueix aucell [la Mallerenga] se riu d'ells, y quan ab prou feyna pitgen la fanga per ferla entrar dins la terra, a tall de mofa els diu:

*Pitja, Pere; pitja, Pere.
Ja t'hi tinch, ja t'hi tinch».*

...«Mes, la Mallerenga, que no té pèls a la llengua, no'n té prou de recordarlos lo manament de la Esglesia, sinó que, a més los fa present que s'acosten les Pasqüetes, tornanillosho a dir cent y una vegada, si no ho han sentit bé:

*Quan compliu?
Quan compliu?
Per Pasqüetes,
per Pasqüetes,
fem lo niu».*

Per la interpretació popular del cant dels ocells, el folklore —en aquest cas, el folklore català i, concretament, el vigatà— s'ha enriquit amb dues modalitats interesantíssimes: una mena de gèneres artístics» als quals la psicologia de la nostra població rural i muntanyenca i la seva expressió idiomàtica ha donat característiques pròpies, diferenciant profundament llurs manifestacions de les que hi pugui haver de semblants en altres llengüatges i en diverses cultures.

Hi ha refranys i rondalles catalanes que tenen llurs corresponents més o menys fidels en llengües o en terres estrangeres. Allò que diu cantant un ocell de Catalunya, segons la veu i la llengua del poble, és difícil, per no dir impossible, que pugui coincidir amb allò que la gent creu sentir i entendre del mateix ocell o d'un de semblant en terres llunyes de llengua diferent. ¿Podrà dir la *merla* en un altre país, *gira't i tomba't, — girat i jeu*, com diuen que canta a la nostra terra?

Podem mostrar, ja, en el folklore català, un *contingut* i una *història* de la *Música* ocellística. Així mateix una *Poètica* lligada amb unes *Humanitats* del seny i de l'estètica del poble.

D'aqueixa poètica, pagesa i alada ensems, ens en va donar Mossèn Cinto un tast i una antologia llaminera en l'aplec folkloric esmentat, sobre l'ocellada. Altres folkloristes se n'han ocupat més o menys. La gràcia de la garba verdagueriana és incomparable.

De la teoria musical —millor dit: *prosòdica* i *mètrica*— n'han parlat també diversos autors esporàdicament: el vigatà Pere Puigsech i Falgueras és un arxiu vivent

dels sons, de les articulacions i del ritme amb els quals hom atribueix un esperit o un sentit artístic —veritable versificació— al *parlar* melòdic dels ocells.

Mereix una sincera lloança pel complement que ofereix a la tasca de Mossèn Cinto. El doctor Eduard Junyent ens hi va posar en contacte, facilitant-nos, amb aportació documental valuosa, la redacció d'aquest article.

2. Quatre mots d'història.—El tractat i la història de l'afecció, dels concursos de cant i de la cultura ocellística popular a Catalunya ha donat i donarà tema per a llargs escrits de folklore. A la Plana de Vich solament, ja hi ha matèria abundant i interessant. Ací en direm quatre mots, només per situar i il·lustrar ràpidament el tema concret folklòric de *cant dels ocells*. El moviment en conjunt reclama una ampliació considerable i general.

Avui dia, el patriarca dels ocellaires vigatans i, sense cap dubte, l'autoritat màxima, popular, de l'especialitat, és en Pere Puigsech i Falgueras, que viu al núm. 7 del carrer de Torras i Bages (Vich). Diu que és l'aficionat més vell de Catalunya, i representa un llinatge familiar d'ocellaires que es remunta a més de tres centúries endarrera. Simpàtic, cordial, entusiasta, bon creient; la seva afecció cabdal ha emplenat de goig estètic llargues hores de la seva vida. És un sentimental fervent de la música ocellística. El seu rostre irradia felicitat quan conta, per exemple, que, en reposar de la tasca diària i en haver sopat, posa al cim de la taula la vintena d'ocells músics i poetes que encara té, i els anima amb la franquesa d'amo, d'amic comprensiu i de devot dels refilets: —*Apa, petits, som-hi!*

Esclaten els cants deliciosos, en rivalitat múltiple que esdevé una folia, un embriagament: per a l'iniciat o el mestre, aquella hora és de goig inefable. Entès en la vida i l'art dels cantors alats, és jutge acurat, honorable i sever en els concursos ocellístics, sempre que li toca presidir o formar part del tribunal.

El seu anecdotari en el ram ocellaire és riquíssim i llaminer. A Vich ha fundat dues societats del ram. El dia 8 de setembre de 1951, va donar una conferència ocellística al *Cafè Michel* de Vich, la qual va durar, amb un repòs a la meitat, tres hores i mitja (de les deu del vespre a dos quarts de dues). Van filmar-lo, i perdura en pel·lícula de cinema el record de diversos moments d'apoteosi. Les anècdotes de la seva llarga vida certifiquen que ella —com la dels seus companys d'afecció— és folklore pur, i per això no pot fer-se'n omissió en parlar del tema folklòric que constitueix la seva especialitat afectiva.

Ací és ell, segurament, l'interpret i recopilador més autoritzat del cant dels ocells. Nosaltres donem, gràficament, la valoració fònica oral —més aviat que tònica— establerta o comunicada per ell, seguint lleis generals. Quant a estadística, recorrem a les notes d'arxiu recopilades pel doctor Junyent, les quals inicien la tasca en l'aspecte històric i documental de la nostra ocellística.

Al Museu Episcopal hi ha recopilada una bella garba de programes i dates dels concursos que han celebrat a Vich les diverses societats d'ocellaires. Per ara, aquestes noves estampades no es remunten més enllà de l'any 1878. Aqueix any el concurs anual fou celebrat a la rambla de Sant Domingo. Els anys 1881, 1882, 1883, 1884, 1886 i altres, el concurs va tenir lloc a la Plaça Major. El Passeig fou escollit per camp de palestra els anys 1891, 1892, 1893, 1895, 1896, 1898, 1903, 1906, 1908... El Pla de Santa Teresa fou marc de concursos en 1892, 1896, 1898, 1900 i 1905..., i també n'hi hagué en local clos l'any 1885, el 1892...

Remarcant aqueixes dates, veiem que l'any 1892, precisament, foren celebrats a Vich tres concursos ocellístics, i també en comptem dos en l'any 1896. Per l'abran-

dat entusiasme, tres societats ocellistes es feien la competència, en 1892: *La Primitiva*, *L'Antiga Reunió Ocellera* i els dissidents del vell *Piti*. Uns celebraven el concurs pel juny; els altres pel setembre.

Amb el temps i, a vegades, sincrònicament, les societats ocellaires van ésser diverses. Hi ha hagut la *Reunió Ocellera*, la *Primitiva* (formada per ocellaires i pescadors), l'*Antiga Reunió Ocellera*, la *Unió Ocellera*, la *Nova Unió Ocellera*, la *Societat Ocellera*, els dissidents del vell *Piti*, etc. Les més antigues, segons Puigsech, foren les que tingueren per nom, respectivament, *La Lira* i *Ausona*.

«En 1891, el concurs fou organitzat per la reunió d'ocellistes i pescadors. Es constituïren en una nova societat anomenada *La Primitiva*, amb local al Passeig, on van fer una exposició en 1892, el dia 11 de setembre. Però *L'Antiga Reunió Ocellera* va fer també un concurs el dia 25 de setembre, i en els seus programes fan mofa de *La Primitiva*. Tenien el local al carrer dels Caputxins i van celebrar l'exposició al Pla de Santa Teresa».

L'actual societat ocellaire de Vich s'anomena *Sociedad Pajaril Ausona*.

Aquest fervor apassionat és termòmetre i penyora de la vitalitat de l'afeció ocellística i, per tant, signe d'importància de l'estudi del seu contingut folklòric en el conjunt de la nostra cultura.

Els concursos de cant tenien lloc al juny i al setembre. El concurs de juny servia per classificar els ocells més valents i els bons cantadors. Els que no servien eren guardats per al concurs de setembre, i destinats principalment a la cacera d'altres congèners.

El dia del concurs, —si hom el feia a la Plaça, per exemple— s'organitzava al propi local l'entusiasta comitiva dels ocellaires, fent la passada pels carrers. El president o personatge principal tenia la categoria d'*Emperador*. Li feien costat dos acompanyants (com dos virreis): ell representava la Ciutat; els altres dos, la Comarca. Els duïen en cotxe. Arribats que eren sota la balcona de *Ca la Ciutat*, feien la salutació a les Autoritats, amb l'estendard enlaire. Un cop llestes les cerimònies de polidesa, començava el concurs, amb un afany i una atenció considerables.

A les set del matí, solia començar l'acte. Primerament feien cantar els pinsans, car són els més matiners, però també els que pleguen més aviat de cantar, en avançar el matí. El jurat tenia feina per estona, fins que havien discriminat quins eren els millors de tots els pinsans, els verdums, les cadernereres i els passerells presentats.

L'endemà de la festa, els ocellaires solien fer la plena tornaboda a can Cò, completada alguns anys amb ballades i tot.

Això de celebrar els concursos a la Plaça o bé al Pla de Santa Teresa, a la Rambla de Sant Domingo, etc. —és a dir, a l'aire lliure— va durar fins l'any 1928. D'aleshores ençà els celebren a la terrassa de l'*Orfeó Vigatà*.

Bé s'ho mereixen els ocells cantaires d'ésser portats a la seu dels orfeonistes! Es lloc ben adequat per escoltar llurs concerts encisadors, als quals són tan aficionats els vigatans i els habitants de la Plana.

Ho constata aquesta dècima del programa de l'any 1892:

*«Vich, on neixen homes grans
com al camp les rabentsses:
no han de ser tot llangonsses,
canaris i capellans.
Es menester que els pinsans,*

*els verdums i els passerells
i tots els demás ocells
que cacem amb tant afany
tinguin també un cop cada any
una festa pròpia d'ells».*

Això prova que una manifestació folklòrica en pot generar espontàniament una altra. Amb els anys, va perfilant-se el caràcter folklòric de les *Crides* de Sant Miquel. Els concursos ocellístics han donat també poetes populars, entre els quals podem esmentar, En Josep Rius i Salada i En Josep Bassols.

Aquest resum brevíssim condensa ja l'índex d'una ampliació possible que situï el folklore ocellístic i el seu historial en el lloc i amb la valoració que li pertoca dintre el seu camp particular i en la història de la cultura pàtria.

3. *Problemes: estètics, morals i culturals*.— Cada ocell rapsoda és un instrument musical vivent. Però, cal anar al gra i precisar bé. El tema és folklòric: no pas sistemàticament ornitològic o de ciències naturals. Els zoòlegs especialistes dels ocells n'estudien a vegades els cants com a complement de l'estudi biològic i sistemàtic: ací no devem registrar coneixements científics, sinó la veu popular.

Per això, en parlar de musicalitat o de poesia ho fem atenent-nos al sentit de l'estètica popular, malgrat sigui elaborada per una veritable selecció. En rigor, no podem parlar d'un registre musical del cant dels ocells fins que una gravació magnetofònica o d'altra mena permeti fer-ne la notació precisa corresponent; és a dir: posar-la en *solfa*.

I el mateix cal dir dels sons, de les articulacions; dels versos i de les estrofes. Els ocellistes afinen molt en llur admiració estètica, considerant als ocells com a cantors i com a rapsodes. Senten interrogants —*cuum...?*— admiratius—*reblavat, vaubit!...*; expressions d'apassionament, de tendresa... Humanitzen la veu i el cor dels alats germans de Sant Francesc. Els ocells canten i reciten. Però el fet de posar en sons, en lletres i en paraules comparables a les dels humans les virolades veus de les petites aus cantores, no vol dir que això sigui cosa de ciència exacta.

El *Programa pajaril* dels certàmens que hom celebra enguany a Catalunya, conté una antologia de motius, dintre els cants dels quatre ocells representatius, i en ells podem observar la diversitat en els dots o facultats d'interpretació entre els entesos en la matèria. Inventariar una fruïció estètica no és resoldre un problema de física.

El delit —en diríem espiritual— dels ocellaires separa també el contingut folklòric de delicades prevencions morals. Es lícit o està bé de tenir els ocellers presoners? Etc. L'afició ocellística és ben innocent; i en un inici de pugna entre la moral i l'estètica, aquesta guanya.

Resta el fet netament folklòric, viu i puixant encara —potser més que mai—, mentre altres manifestacions de l'enginy o del sentiment popular són ja fòssils en els arxius del folklore o van morir abans que ningú en fes l'inventari.

En la tradició cultural, el tema ocellístic és una pinzellada viva, un solc de cisell cordial que ajuda a gravar o acolorir la silueta psicològica del nostre poble.

II.— INTERPRETACIÓ FONOLÒGICA (PROSÒDICA) I MUSICAL

Entre els ocells cantaires, el rossinyol, popularment, és el que gaudeix de major prestigi. Però no és un ocell per a viure engabiat ni per cantar en concursos organitzats pels homes. El seu art i la condició de llibertat del seu viure fan d'ell un símbol. Ací ens limitarem a donar compte de les característiques i del cant dels quatre ocells més representatius, segons el folklore comarcal. Seguint l'ordre d'importància establert pels tècnics ocellaires, aquests quatre cantors són: *el passerell*, *el verdum*, *la cadenera* i *el pinsà*.

Abans d'entrar en les particularitats respectives, cal presentar breument les generalitats de la poètica o de la musicologia ocellística. En primer lloc, els entesos ens mostren el poder de l'educació i de la pedagogia àdhuc en el món dels cantors alats. Lur cant específic té una diferenciació cabdal, segons sigui purament salvatge i biològic o bé producte d'un mestratge (per l'oïda, l'ensenyament i l'exercici). Són aquests dos:

1. *Cant de bardissa* (espontani, inculte).
2. *Cant d'estil* (educat, cultivat).

En l'execució que en podríem dir «artística» cada ocell té motius especials (que vénen a ésser les diverses classes de poesia o de composicions musicals). Per exemple, el *pinsà de les Guilleries* fa els següents cants: *el xeli, el xalòvit, el blauvatxà, el jot-jot...* El de *Collsacabra* també fa *el blauvatxà, el txotxorriu gros* i el *prim* i, demés *el revoiu*. Els *pinsans de passa* tenen per cants típics *la bona, la bona morta, el tris, el revitxo* i *el retxaveu*.

En aqueixa curiosa preceptiva, cada cant té les seves parts o modalitats: la *redoblada* és la part de mèrit en diversitat de cants; després hi ha la *frisada*. El *pinsà de Berga* sabia fer la *girada*: una cantada que ja fa molt temps que s'ha perdut. Hi ha pinsans que no saben fer la *redoblada*: només la *frisada*.

En particular, veurem que els ocells cantors d'una mateixa mena, però de diverses comarques, fan cants o refilets diferents: en bona comparança, diríem que els ocellistes reconeixen una mena de *dialectologia* en el parlar melòdic de llurs amables executants.

a) *El passerell*.—Transcrivim fidelment les notes preses pel Dr. Eduard Junyent, de llavis del veterà ocellaire senyor Pere Puigsech i Falgueras, abans de la nostra entrevista amb aquest «arxiu folklòric» de l'especialitat.

«El *passerell* és el més important dels ocells cantors. El típic és el del Montseny i del Pla de la Calma; també ho és el de Collsacabra i de Les Guilleries. És cosa rara trobar-lo a la Plana. El del Montseny sol baixar fins a Balenyà. El *passerell de passa* arriba a darrers d'abril i s'està aquí fins a primers d'octubre.

El *passerell* fa el cant de *bardissa* i, un cop ensenyat, el d'*estil*. Quan canta s'hi dona tot. S'aprima i estén les ales fent el ventall, junt amb la cua (d'això en diuen *fer l'estesa*). Aleshores les plega i *es tira de penjada*.

Quan hi ha baralla, es tira a la gàbia per veure si pot agafar l'altre».

Heusaquí la seva preceptiva melòdica, amb història i tot:

1. *Cant d'estil del passerell vigatà fins el 1903.*

<i>Noi noi noi — goi, goi?</i>	<i>ri, ri ri — galx galx galx galx</i>
<i>catec catec</i>	<i>ja, ja, ja, ja, ja</i>
<i>aquí aquí aquí...</i>	<i>tàtarill... (la corneta)</i>
<i>gai gai gai gai...</i>	<i>pai, pai — cuum...?</i>
<i>txic, txic; tral-larl; cuum...</i>	<i>noi noi — paix</i>
<i>gri gri grl grl (la rata)</i>	<i>riri riri — bisbirrè... — clatx</i>
<i>cli cli (la pigota)</i>	<i>gai gai gai — txec txec txec</i>
<i>clie clie clie (la mallarenga)</i>	<i>tióng bisbirrè — viscuum...</i>

Com hem vist, aquest cant ja no existeix. En l'agrupació estròfica trobem la classificació o nomenclatura d'alguns versos: *fer la rata, la pigota, la mallarenga, la corneta...*: noms donats per comparances *prosòdiques*.

2. *Cant de bardissa*.— Es el cant d'infantesa, sense formació. Es l'actual i de sempre.

Catequiu, nyaaac... (1)
ioooc... (2)
catec
gri gri gri (la rata)
re re cru cru
txeré txeré — rataroi — txeriu txeriu
pa pa pa — catequiu — quio...

3. *Cant d'estil del passerell de 1925 (i actual)*

Noi, noi, noi, io goi
gai, gai, catec catec — goi, quia...
bis bis, bisbirrè — cuum...?
caçac, tral-lari, ga ga
quio... r r r r — cle, txec txec txec...
'gaix gaix gaix, rigo...
bis-birrei ves-cuumm...

b) *El verdum*.— Cantor segon (després del passerell):

El més famós és el mallorquí.

Hom atribueix a Serra i Campdelacreu l'haver-lo dut del Canigó. Ara n'hi ha d'acimatats a les riberes del Ter, a Collsacabra i a Les Guillerries.

El de la Plana emigra a Mallorca i a Mahó.

El verdum és important pel seu *passa-cant*, que ve a ésser el *cant d'estil*, general, divers del que fa habitualment o *de bardissa*, del qual en diuen *el xiu*, perquè només va fent: *xiu, xiu, xiu...*

1. *Ziu o cant de bardissa*: *Tziu, tziu, tziu, tziu*
rrut..., rrut...

De la segona ratlla en diuen *la rotada* o *el rot*.

2. *Passa-cant o cant d'estil*: *Tuít, tuít, tuít — milu, milu...*
r r r r r r r r (rotada de pujada: fort, intensa)
r r r r r (rotada de brill: més prim)
r r r r r (rotada de baixada: mitjà)
txeriu — txereu (fer «el pardal»)
bli, bli, bli
piu, piu — juñc... (el piu-piu o pic de polla)
tgloç, tziu...? — glong...

c) *La cadenera*.— El tercer, en ordre d'importància, dels que formen el quartet tradicional.

En altres llocs en diuen *la cardina*.

(1) D'aquest vers o manera de cantar en diuen *el tiu de porc* i és considerat com una falta lletja en el cant.

(2) En diuen *el ronyec*.

Abans només hi havia les de passa. Però ara ja n'hi ha d'aclimatades al país que hi demoren tot l'any d'ençà que, segons diuen, Mn. Cinto la dugué del Canigó. Algunes marxen; altres es queden.

La cadenera *s'aborda* i *xerrica*. En el cant, *es tira de penjada*.

Fa el cant de bardissa i el d'estil, sense redoblada ni frisada.

1. *Cant de bardissa:* *Txibet, txibet — cas, cas...*
taaarré, piu, piu, piu; pinc...

2. *Cant d'estil o passa-cant:* *Gòrio, gòrio pitogoi txibet,*
txibet, bet bet bet,
cas cas cas — tiri, tiri — tatarratxiu
pinc pinc pin txiu r r r cu, cus,
rer r r r r r txiu r r r cu, cus,
r r r pin, pin, pin...

d) *El pinsà*.— En la teoria musical ocellística el darrer dels quatre artistes preferits és el que més feina dona als tractadistes. Ho veurem per les notes que transcrivim, de la mateixa font que en els altres tres:

«El pinsà *piteja*. A cada comarca és diferent. N'hi ha d'aclimatats al Collsacabra i a Les Guilleries. El de passa entra cap al 14 de març i s'hi està fins al 4 d'octubre; emigra cap a Rússia, Itàlia, França... El del Pirineu no emigra i estima el fred; no pren el sol, i a l'estiu nia al cim d'una carena.

Els pinsans locals no s'avénen amb els de passa. Els de Collsacabra i Les Guilleries fan el niu a un quilòmetre l'un de l'altre. En canvi, els del Pirineu fan nius en el mateix lloc. El pinsà de passa fa el cant de *redoblada* i de *bardissa*. Del *rit rit* que fa se'n diu el *renec*. Quan els van a caçar i ells fan el *renec*, no es deixen agafar mai. La *frisada* és un cant que fa sensació als altres i els atura de cantar. El cant d'estil del pinsà és el conjunt de la redoblada i la frisada, en to fort».

Tots els pinsans, d'ací o forasters, quan no crien, fan només que *xauar*: *bzzuv... bzzuv... bzzur...* i *pitejar*: *pinc, pinc, pinc, pinc...*

Comencen a cantar pel març. Acaben passat Sant Jaume. Després d'una etapa de decadència, acaben el cant i fan la *muda*.

El pinsà de passa, quan pica el sol, se'n va a l'ombra. Fan *riit, riit...* molt fort (el *renec*) i no es deixen agafar. Això ho fan quan crien.

La preceptiva artística del pinsà és més rica que la d'altres ocells, com veurem tot seguit. Cada cant del pinsà, complet, consta de *redoblada* i *frisada*.

El més important és el foraster, o sigui: *El pinsà de passa*. Vé d'Itàlia, de França, Rússia... Els seus cants característics són: la *Bona*, el *Tris*, el *Rebitxo*, el *Retxabeu*... La *bona* i el *tris* procedeixen d'Itàlia, el *rebitxo* i el *retxabeu* vénen de Rússia. De fer aquests dos cants els d'ací no en saben: només els de Rússia.

1. *La bona:*

<p><i>Redoblada:</i> <i>Txi txi txi txi, rretren,</i> <i>rre-teu teu teu...</i> <i>rre — tlu tlu tlu tlu,</i> <i>rr... txitxebru, ooc...</i></p>	<p><i>Frisada:</i> <i>Rrrr, txeric — txarac,</i> <i>rre-teu teu teu txi - txabeu.</i> <i>Tiit, riit, rre - txitxabeu...</i></p>
--	---

De la *bona*, a Barcelona en diuen també la *vigatana*.

Hi ha una varietat apagada d'aquest cant, de menys art i escassa tonalitat: els ocellaires en diuen *la bona morta*:

*Txebenc, txebenc, trenc trenc,
txerenc txerenc, retxabeu...*

Hi ha pinsans que, en els concursos ocellístics, no saben fer la *redoblada*: llur execució es redueix a la *frisada*.

2. *El tris*: *Redoblada: Tris tris tris, bi bi bi, tris...
rre — tiu tiu rretxabeu...*

Si la redoblada és «amb cargol», hi afegeixen: *Io - ra, txi txa - beu!...*

3. *El rebitxo*: *Tinc, tinc, tinc, rrr... rrau - rrau - rrebitxo!...* 4. *El retxabeu*: *Txa txa, tau tau, rretxabeu!...*

2) *El pinsà de Les Guilleries*

Té un repertori de cançons variat. Pot fer: el *xeli*, el *xalòvit*, el *blauvatxà* (amb cargol i sense), el *terrègult*, el *txotxorriu*, el *jot-jot...*

Heusaquí un exemple de motius del seu cant, en barreja natural:

1. *Redoblada*:
*Tiu tiu, tu tie, terrègult,
train, tral rr... jo...
txalòvit, txalòvit...
txi txi, ti ti, tie, txirrà xotxorriòvit!...*

2. *Frisada*:
*Droi, droi, droi, tu tu fe rrr...
rrr... rreblauvatxau - vit,
tin tin tin tu rrr...
blauvatxauvit!...*

3) *El pinsà de Collsacabra*

També té corrandes, madrigals, cançons...: el seu *blauvatxà* pot comparar-se amb el del pinsà de Les Guilleries; fa el *txotxorriu gros* i el *txotxorriu prim* (només amb *redoblada* sola), i un dels seus motius típics és el *reviviu*.

Grafiem l'exemple del *blauvatxà*, amb motiu del *cargol* i el *gemec*:

Frisada:
*Txa txap txap, ti tí,
pin pin — truit, rit rit,
rr... reblauvatxauvit
rr... suït, nic rr...
txanc txarac, reblauvatxauvit,
tinc tinc, rri rre blauvatxauvit...*

Frisada sense cargol:
*Tiè tiè tiè, rrr...
txerc, txerc, txarac...
reblauvatxau - vit (repetit)
vit?... niic?... reblauvatxau - vit!...*

La *redoblada* del *txotxorriu* fa així: *Cric cric, trit txut txo txorriòvit!...*

La del *reviviu*, amb *cargol*: *Tri tri, txi txi, rrevivivòvit!...*

Que sol acabar amb la *redoblada prima*: *Crís crís crís rrevit...*

Motius del *reviviu* (redoblada): *Txc txc txc,
rri tri tri
rrevivivòvit.*

El *pinsà de Berga* tenia un cant especial fora d'aqueix repertori: la *girada*. Ara ja s'ha perdut i fa molt temps que no se sent. Hom pot consultar el programa del concurs ocellístic de l'any 1881.

La girada: *Piu, xoc - xoc, tiè - tiè, rau - rau,
txi txi txi, ra, xi, xaveeu!*

La *girada*, cantada només pels pinsans del Berguedà, és una mostra curiosa de la dialectologia ocellística.

III. — INTERPRETACIÓ POÈTICA I HUMANÍSTICA

Sota l'aspecte folklòric, la interpretació recitativa i melòdica del cant dels ocells és obra dels ocellaires i de llurs societats. Amb el propi caràcter, l'afectivitat popular ha donat la interpretació dels mateixos cants amb un sentit poètic, moral i humorístic.

Entre els intèrprets —seguint normes d'«escola»— de la primera acepció és benemèrit en Pere Puigsech Falgueres; el més gloriós recol·lector de les manifestacions de la segona és Mossèn Cinto Verdaguer.

Els ocellistes filharmònics han codificat fonològicament una llengua encisadora, però intel·ligible; l'agudesa i la inspiració popular ha arribat més enllà: ha entès la llengua i hi ha trobat un tresor de bellesa, d'humorisme i de saviesa. I és que el tresor era viu en l'ànima popular. Verdaguer l'ha viscut més que cap altre i n'ha estat l'oracle genial.

A manca de notes extenses, referents als cants del passerell i dels altres tres ocells de «concursos», reproduïrem el que Verdaguer va recollir sobre la guatlla, el gaig i l'oriol.

«VI.—Lo cant de la Guatlla es traduït també de diferent manera en cada territori. A la Guilleria, a últims de primavera, quan los sègols han espigat, diu:

Blat florit, blat florit.

A la Plana de Vich, qu'es terra de guatlles y de caçadors, a l'arribar lo temps de les seques, qu'es quan canta més y millor, diu:

Blat segat, blat segat,

En el Camp de Tarragona, fent tal vegada alusió a algun jòch de la terra, diu:

Set per vuyt, set per vuyt.

Devegades, recordant que *set per vuyt* són *cinquanta sis*, afegeix: *Guàrdamen.*

Jo he conegut un calvo de molt bona jeya, que s'enfadava o fèya l'enfadat, al sentir el cant de la guatlla, creyent que li deïa:

Cap pelat, cap pelat.

En cambi, a Berga, ahont, per ser comarca pobra, se menja molt blat pelat, la guatlla els ho recorda, y està rantant a trenca nou de coll tot lo sant dia:

Blat pelat, blat pelat,

Un altre de no sé ahont, que tenia tretzes amb algú, s'afigurava y creya que la guatlla l'aconsellava que pledegés, dihentli:

Pit y plet, pit y plet.»

«VIII.—Diuen que una vegada estava tan aferriçat [l'Oriol] sobre un oïm pellucant uns rahins que li negrejaven, que no s'adonava del caçador que li apuntava l'escopeta, y deya:

Mal any que són bons!

Mal any que són bons!

Lo Gaig, qu'es amich seu, li deya des d'un roure:

Mira a baix, mira a baix.

Ell, que ho sentia, seguia pellucant y dihent:

Mal any que són bons!

Lo caçador tirà, y veyent caure mort l'Oriol, lo Gaig fuig a correuyta, movent les ales y dient, esglayat:

Mal any! Mal any! Mal any!

No'l té may gayre bò'l dolent del Gaig que va repetint encara, com per càstich de Déu, les paraules que digué al traydor Herodes, que cercava a la Mare de Déu pel camí d'Egipte:

Sota la garbeta

està la Marieta,

sota la garbeta.

La Verge, en veures trahida per ell, li digué:

Gaig ets, y gaig seràs:

magre sempre estaràs.

Y desde llavors està tan magre que'ls caçadors, sobre tot quan es vell, ni l'arpleguen, y al voler ponderar per magre un home, diuen: *Està màgre com un gaig*.

Tot l'aplec té el mateix encant d'admirable senzillesa, i no hi ha cap autor que, com Mossèn Cinto, hagi sabut incorporar al rebost literari d'un poble la Bellesa, de conjunt i a la menuda, de la veu popular que s'espirtualitza donant ànima i significat humà al xerroteig i als refillets dels ocellics amables, poetes i músics de la Natura i de Déu.

Bons tractadistes i crítics han trobat els cantaires voladors per a llur doble lirisme carregat de seny, de joia i de tradició. Ja va escriure-ho al p. òleg el mateix Verdguer: *Si tot cant sol tenir una lletra, aquesta és la lletra del cant dels aucells tal com la gent bosquerola me l'ha ensenyada a mi, mot per mot, sense guanyar ni perdre.*

Prou hi han guanyat el cant i la lletra amb la fidelitat inspirada del germà dels poetes alats; i la doble interpretació ha incorporat a la nostra riquesa folklòrica aqueixa fortuna lírica que és un arbre carregat d'harmonies, d'acudits i de lliçons per al nostre goig en aquesta vida i en l'altra.

MIGUEL BOSCH i JOVER